

Kunnallisvaalit 2012

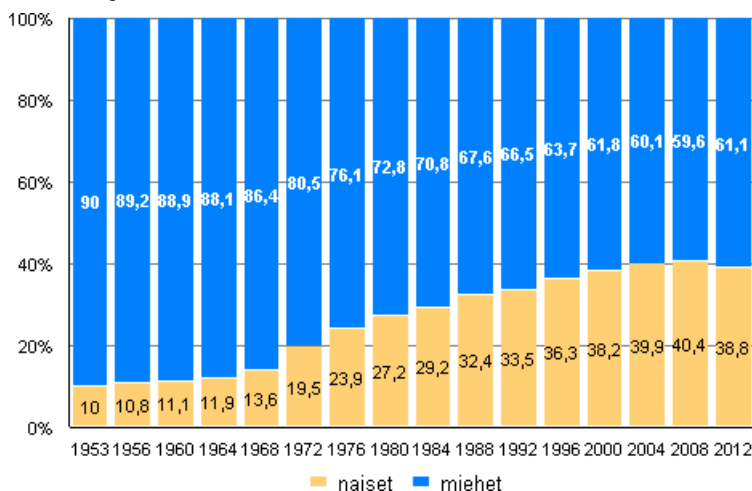
Ehdokasasettelu ja ehdokkaiden tausta-analyysi

Ehdokasasettelu: Kunnallisvaaleissa 2012 yhteensä 37 124 ehdokasta

Korjattu 19.3.2014. Korjatut luvut on merkitty punaisella. Kunnallisvaaleissa 2012 tehtiin useita valituksia hallinto-oikeuksiin ja vaalien tuloksia on muutettu hallinto-oikeuksien päätöksillä (lisäksi on korjattu lähtöaineistossa olleita virheitä).

Puolurekisteriin merkityistä kuudestatoista puolueesta kaikki asettivat ehdokkaita. Kaikkiaan ehdokkaita Manner-Suomen 304 kunnassa on **37 124**, joista valitsijayhdistysten asettamia 787. Ehdokkaista miehiä on **22 702** ja naisia 14 422. Ehdokkaista 7 292 on nykyisessä kunnanvaltuustossa toimivia kunnanvaltuutettuja ja 162 istuvia kansanedustajia. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tilastoon kunnallisvaalien 2012 ehdokasasettelusta.

Naisten ja miesten osuus ehdokkaista kunnallisvaaleissa 1953-2012

Naisehdokkaiden osuus laski edellisistä kunnallisvaaleista, 1,6 prosenttiyksikköä ja on nyt 38,8 %. Ennen vuoden 2012 kunnallisvaalien ehdokasasettelua oli naisten osuus kunnallisvaaliehdokkaista noussut yhtäjaksoisesti vaalista toiseen aina 1950-luvulta asti. Eduskuntapuolueiden nais ehdokasosuudet näissä vaaleissa ovat VIHR 56,8 %, KD 45,3 %, RKP 43,5 %, SDP 40,4 %, KESK 39,8 %, KOK 39,1 %,

VAS 37,9 % ja PS 23,3 %. Verrattuna edellisten vaalien ehdokasmääriin kunnallisvaaliehdokkaiden kokonaismäärä lisääntyi eduskuntapuolueista ainoastaan Perussuomalaisilla ja Vihreillä.

Ehdokkaiden keski-ikä kunnallisvaaleissa 2012 on lähes 49 vuotta, mikä on vuoden enemmän kuin edellisissä kunnallisvaaleissa. Alle 30-vuotiaita ehdokkaista oli 10,0 prosenttia mikä on 0,7 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisissä kunnallisvaaleissa. Yli 65-vuotiaiden ehdokkaiden osuus vastaavasti nousi edellisten kunnallisvaalien 9,2 prosentista 13,5 prosenttiin ehdokkaista. Kaikkiaan yli 65-vuotiaita ehdokkaita on näissä vaaleissa yli 5 000, mikä on lähes 1 500 ehdokasta enemmän kuin vuoden 2008 kunnallisvaaleissa.

Ehdokkaita kunnallisvaaleissa voivat asettaa rekisteröidyt puolueet ja äänioikeutettujen perustamat valitsijayhdistykset. Puolueet voivat muodostaa keskenään vaaliliittoja ja valitsijayhdistykset yhteislistoja. Kukin puolue tai vaaliliitto voi asettaa enintään puolitoistakertaisen määrän ehdokkaita kuin mikä on kunnassa valittavien valtuutettujen määrä.

Ehdokkaiden lukumäärä puolueen ja vaalipiirin mukaan kunnallisvaaleissa 2012

Vaalipiiri	Yht.	KESK	SDP	KOK	PS	VAS	VIHR	KD	RKP
Manner-Suomi	37 124	8 401	6 986	6 874	4 394	3 506	2 299	1 870	1 350
Helsinki	1 064	105	127	127	126	127	127	88	89
Uusimaa	5 289	529	1 023	1 009	576	432	617	268	595
Varsinais-Suomi	3 651	756	690	855	364	330	238	122	132
Satakunta	2 203	504	497	471	227	293	102	85	-
Häme	2 857	576	653	732	275	243	169	149	-
Pirkanmaa	3 259	506	711	674	434	345	268	163	1
Kymi	2 088	428	441	453	225	111	124	147	8
Etelä-Savo	1 496	441	343	259	181	48	67	95	-
Pohjois-Savo	2 004	571	339	318	266	247	85	120	-
Pohjois-Karjala	1 513	429	387	203	237	90	70	73	-
Vaasa	4 201	1 039	679	704	582	182	96	334	514
Keski-Suomi	2 147	594	434	374	262	192	110	125	-
Oulu	3 543	1 355	417	452	473	485	172	75	2
Lappi	1 809	568	245	243	166	381	54	26	9

Ehdokkaiden lukumäärä puolueen ja vaalipiirin mukaan kunnallisvaaleissa 2012

Vaalipiiri	SKP	Piraattip.	IP	KTP	Muutos 2011	STP	KA	Vapausp.	Valitsija- yhd.
Manner-Suomi	304	121	89	47	44	39	12	1	787
Helsinki	60	34	11	4	3	21	6	-	9
Uusimaa	46	23	10	21	8	7	4	-	121
Varsinais-Suomi	38	13	10	1	16	5	-	1	80
Satakunta	2	-	1	2	-	-	-	-	19
Häme	12	6	3	4	3	-	-	-	32
Pirkanmaa	76	19	7	-	6	2	-	-	47
Kymi	-	6	15	2	1	-	-	-	127
Etelä-Savo	1	4	1	-	1	-	-	-	55
Pohjois-Savo	11	-	9	4	-	1	-	-	33
Pohjois-Karjala	7	3	-	-	-	-	-	-	14
Vaasa	3	2	11	1	-	3	-	-	51
Keski-Suomi	25	10	5	-	-	-	-	-	16
Oulu	9	-	6	-	4	-	2	-	91
Lappi	14	1	-	8	2	-	-	-	92

[Lisätietoja Tilastokeskuksen vaalitulospalveluista](#)

[Tietokantataulukot](#)

Sisällys

1. Ehdokkaiden tausta-analyysi kunnallisvaaleissa 2012.....	6
1.1. Ehdokkaat ja äänioikeutetut sukupuolen mukaan	6
1.2. Ehdokkaat ja äänioikeutetut ikäluokittain sekä ehdokkaiden keski-ikä puolueittain.....	7
1.3. Ulkomaalaistaustaisia vähän ehdokkaina.....	11
1.4. Ehdokkaiden koulutustaso korkea.....	15
1.5. Perheasema.....	17
1.6. Lasten lukumäärä	19
1.7. Työllisyysasema	20
1.8. Tulotaso	25
1.9. Tuloluokat	28

Taulukot

Taulukko 1. Ehdokkaiden lukumäärä puolueittain kunnallisvaaleissa 2012 ja 2008.....	6
Taulukko 2. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) ikäluokittain kunnallisvaaleissa 2012	9
Taulukko 3. Ehdokkaiden keski-ikä puolueittain kunnallisvaaleissa 2012	10
Taulukko 4. Ehdokkaiden puoluejakauma kuntakoon mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %	11
Taulukko 5. Äänioikeutetut ja ehdokkaat äidinkielen mukaan maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, %	12
Taulukko 6. Äänioikeutetut ja ehdokkaat äidinkielen mukaan, suurimmat kieliryhmät eriteltyinä, kunnallisvaaleissa 2012, %	13
Taulukko 7. Äänioikeutetut ja ehdokkaat koulutusasteen mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %	16
Taulukko 8. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) perheaseman mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %.....	18
Taulukko 9. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) lasten lukumäärän (lapsia keskimäärin) mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %.....	20
Taulukko 10. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) pääasiallisen toiminnan mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %.....	21
Taulukko 11. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden työllisyysaste (18-64-v.) maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, %.....	23
Taulukko 12. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) työnantajan sektorin mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %.....	25
Taulukko 13. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden valtionveronalaiset mediaanitulot (euroa) maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, %.....	26
Taulukko 14. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden (puolueittain) valtionveronalaiset mediaanitulot (euroa) kunnallisvaaleissa 2012, %.....	27
Taulukko 15. Ehdokkaiden keskimääräiset tulot puolueittain verrattuna äänioikeutettujen keskimääräisiin tuloihin maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, äänioikeutetut = 100.....	28
Taulukko 16. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) tuloluokittain kunnallisvaaleissa 2012, %.....	29

Kuviot

Kuvio 1. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) sukupuolen mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %	7
Kuvio 2. Äänioikeutettujen ikäjakaumat sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kunnallisvaaleissa 2012.....	8
Kuvio 3. Ehdokkaiden ikäjakaumat sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kunnallisvaaleissa 2012.....	8
Kuvio 4. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) ikäluokittain kunnallisvaaleissa 2012	9

Kuvio 5. Ehdokkaiden osuus ikäluokasta kunnallisvaaleissa 2012,%.....	10
Kuvio 6. Vieraskielisten osuus maakunnittain äänioikeutetuista ja ehdokkaista kunnallisvaaleissa 2012, %	13
Kuvio 7. Ulkomaalaistaustaisten (henkilöt, joiden vähintään toinen vanhempi on syntynyt ulkomailla) osuus puolueittain kunnallisvaaleissa 2012, %	14
Kuvio 8. Ulkomaalaistaustaisten (henkilöt, joiden molemmat vanhemmat syntyneet ulkomailla) osuus puolueittain kunnallisvaaleissa 2012, %	14
Kuvio 9. Ulkomaalaistaustaisten (henkilöt, joiden molemmat vanhemmat syntyneet ulkomailla) osuus maakunnittain, erikseen pääkaupunkiseutu, kunnallisvaaleissa 2012, %	15
Kuvio 10. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) koulutusasteen mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %	16
Kuvio 11. Korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneiden osuus äänioikeutetuista ja ehdokkaista maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, %	17
Kuvio 12. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) perhetyypin mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %	18
Kuvio 13. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) lasten lukumäärän mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %.....	19
Kuvio 14. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) pääasiallisen toiminnan mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %.	21
Kuvio 15. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden työllisyysaste (18-64-v.) maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, %.	22
Kuvio 16. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) sosioekonomisen aseman mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %.....	24
Kuvio 17. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) työnantajan sektorin mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %....	24
Kuvio 18. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden valtionveronalaiset mediaanitulot (euroa) maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, %.....	26
Kuvio 19. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden (puolueittain) valtionveronalaiset mediaanitulot (euroa) kunnallisvaaleissa 2012 ja 2008, %.....	27
Kuvio 20. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) tuloluokittain kunnallisvaaleissa 2012, %	29
Kuvio 21. Ylimpään tulokymmenykseen kuuluvien osuus puolueittain kunnallisvaaleissa 2012 ja 2008, %	30
Kunnallisvaalit, laatuseloste.....	31

1. Ehdokkaiden tausta-analyysi kunnallisvaaleissa 2012

Seuraavassa tarkastellaan äänioikeutettuja ja puolueiden ehdokkaaksi asettamien henkilöiden taustatietoja eri tilastotietojen mukaan. Tiedot äänioikeutetuista on saatu 12.9.2012 perustetusta äänioikeusrekisteristä ja tiedot ehdokkaista 27.9.2012 perustetusta ehdokasrekisteristä. Taustatiedot perustuvat Tilastokeskuksen Henkilötilastojen tilastoaineistoihin, mm. väestö-, työssäkäynti- ja perhetilastoihin sekä tutkintorekisteriin.

Ehdokkaat eroavat ikä- ja sukupuolirakenteeltaan kaikista äänioikeutetuista. Ehdokkaissa on alle 30- ja yli 70-vuotiaita huomattavasti vähemmän kuin äänioikeutetuissa sekä miehiä enemmän kuin naisia. Tämä on otettava huomioon, kun ehdokkaita verrataan äänioikeutettuihin. Analyysin taulukoissa ja kuvioissa tietoja ei ole ikävakioitu. Vakiointi pienentäisi hieman eroa ehdokkaiden ja äänioikeutettujen välillä esim. verrattaessa ehdokkaiden ja äänioikeutettujen koulutustasoa, pääasiallista toimintaa, perheasemaa ja sosioekonomista asemaa.

1.1. Ehdokkaat ja äänioikeutetut sukupuolen mukaan

Ehdokkaiden enemmistö miehiä

Kunnallisvaaleihin asetettiin 37 125 ehdokasta. Tämä on 1 384 ehdokasta vähemmän kuin vuonna 2008. Lähes kaikilla puolueilla ehdokkaiden määrä laski edellisistä kunnallisvaaleista. Ainoastaan Perussuomalaiset ja Vihreä liitto onnistuivat asettamaan ehdokkaita enemmän kuin vuoden 2008 vaaleissa. Perussuomalaisilla oli vuoden 2008 vaaleissa 1 840 ehdokasta, nyt vuoden 2012 vaaleissa 4 394 ehdokasta. Lukumääräisesti eniten ehdokkaita on Suomen Keskustalla 8 401, vaikka ehdokkaiden määrä vähenikin eniten juuri heillä. (Taulukko 1.)

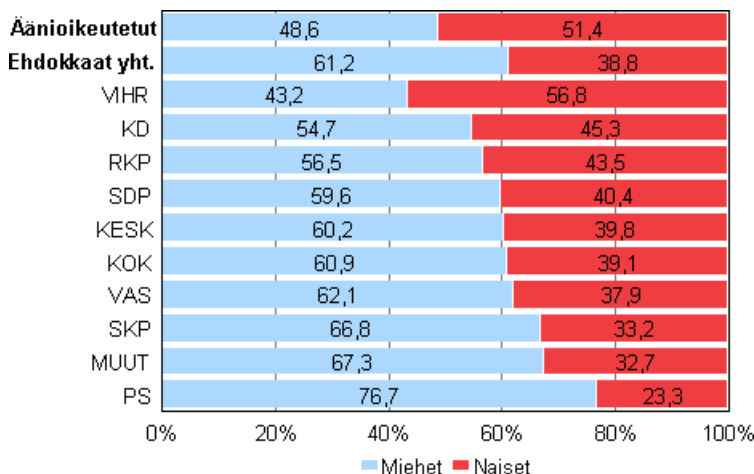
Taulukko 1. Ehdokkaiden lukumäärä puolueittain kunnallisvaaleissa 2012 ja 2008

	2012	2008	muutos, lkm	muutos, %
Ehdokkaat yhteensä	37 125	38 509	-1 384	-3,6
Perussuomalaiset PS	4 394	1 840	2 554	138,8
Vihreä liitto VIHR	2 299	2 192	107	4,9
Suomen Kristillisdemokraatit KD	1 870	1 921	-51	-2,7
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	1 350	1 407	-51	-4,1
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	6 987	7 702	-715	-9,3
Kansallinen Kokoomus KOK	6 874	7 628	-754	-9,9
Vasemmistoliitto VAS	3 506	4 112	-606	-14,7
Suomen Keskusta KESK	8 401	9 977	-1 576	-15,8
Suomen Kommunistinen Puolue SKP	304	362	-58	-16,0
Muut	1 140	1 368	-228	-16,7

Ehdokkaista naisia on 38,8 prosenttia. Äänioikeutetuista enemmistö eli 51,4 prosenttia on naisia. Naisehdokkaiden osuus väheni vuoden 2008 kunnallisvaaleihin verrattuna 1,6 prosenttiyksikköä. Vain Vihreällä liitolla on ehdokkaissaan naisenenemmistö, 56,8 prosenttia. Toiseksi eniten naisehdokkaita on Kristillisdemokraateilla, joilla naisten osuus on 45,3 prosenttia. Kokoomuksella, Suomen Keskustalla ja SDP:llä on naisten osuus noin 40 prosenttia. Vähiten naisehdokkaita on Perussuomalaisilla, vain 23 prosenttia, ja SKP:llä 33 prosenttia ehdokkaista.

Prosentuaalisesti eniten naisehdokkaita on Uudenmaan maakunnassa (41,9 %), ja vähiten Etelä-Pohjanmaalla (36,0 %).

Kuvio 1. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) sukupuolen mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %

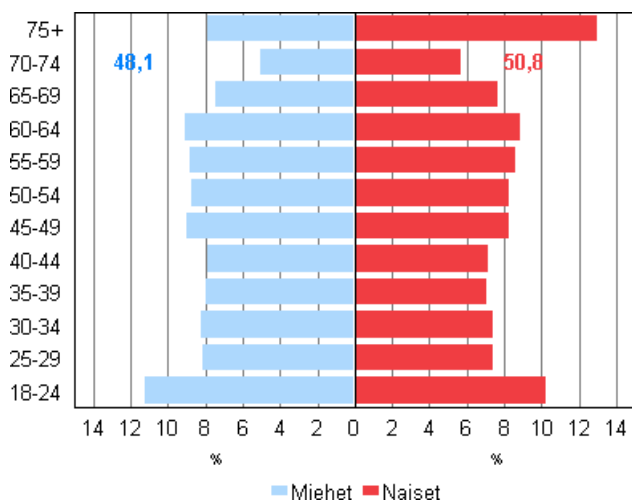

1.2. Ehdokkaat ja äänioikeutetut ikäluokittain sekä ehdokkaiden keski-ikä puolueittain

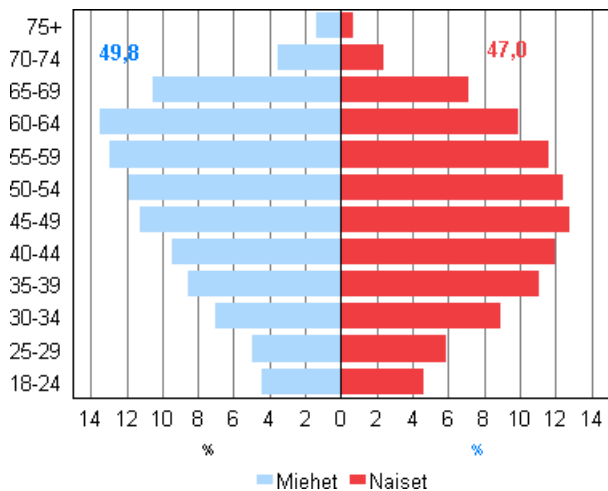
Ehdokkaat ovat nyt keski-ikänsä noin vuotta vanhempia kuin edellisvaaleissa. Miesehdokkaiden keski-ikä on nyt 49,8 ja naisten 47,0 vuotta. Naisehdokkaat ovat keskimäärin lähes neljä vuotta nuorempia kuin naisäänioikeutetut, miesehdokkaat taas suurin piirtein samanikäisiä kuin miesäänioikeutetut. Äänioikeutettujen keski-ikä on edellisistä kunnallisvaaleista noussut vajaalla vuodella. Miesten keski-ikä vaalipäivänä on nyt 48,1 ja naisten 50,8 vuotta.

Ehdokkaiden ikärakenne on erilainen äänioikeutettuihin verrattuna (kuviot 2 ja 3). Kummankaan ryhmän ikäpyramidi ei ole enää nimensä mukaisesti pyramidi: äänioikeutettujen ikäjakauma muistuttaa pikemminkin tornia ja ehdokkaiden sipulia, jossa näkyy sekä nuorimpien että vanhimpien ikäluokkien puuttuminen. Miesehdokkailla painopiste on ikäluokassa 55-64 ja naisehdokkailla ikäluokassa 45-54.

Kuvio 2. Äänioikeutettujen ikäjakaumat sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kunnallisvaaleissa 2012

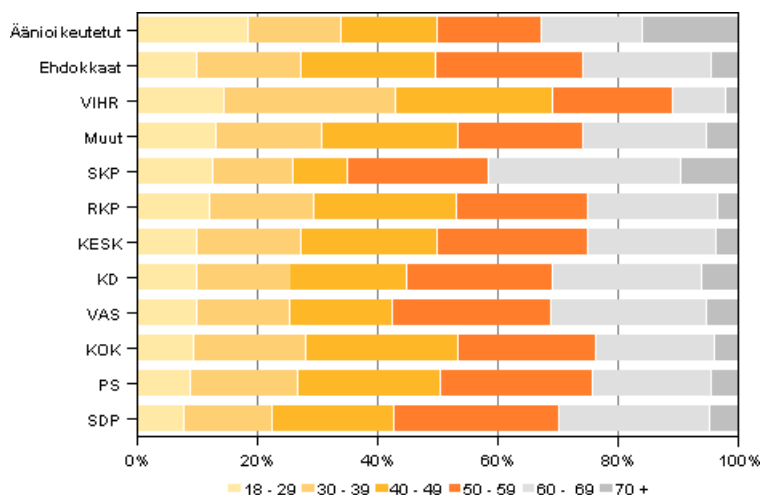

Kuvio 3. Ehdokkaiden ikäjakaumat sekä keski-ikä sukupuolen mukaan kunnallisvaaleissa 2012

Puolueittain tarkasteltuna vanhimmat ehdokkaat ovat SKP:n listoilla: 60 vuotta täyttäneiden osuus ehdokkaista on yli 40 prosenttia ja keski-ikä on 52,4 vuotta. Nuorimpia puolestaan ovat Vihreiden ehdokkaat. Vihreän liiton ehdokkaista yli 40 prosenttia on alle 40-vuotiaita, ja ehdokkaiden keski-ikä on 43,1 vuotta. Kaikkien puolueiden ehdokkaista noin 27 prosenttia on alle 40-vuotiaita ja noin 26 prosenttia 60 vuotta täyttäneitä. Puolueiden sisällä ehdokkaiden ikäerot ovat melko pieniä: naisehdokkaiden keski-ikä on kaikissa puolueissa Vihreää liittoa ja Kristillisdemokraatteja lukuun ottamatta muutaman vuoden alempi kuin miesten.

Kuvio 4. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) ikäluokittain kunnallisvaaleissa 2012

Taulukko 2. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) ikäluokittain kunnallisvaaleissa 2012

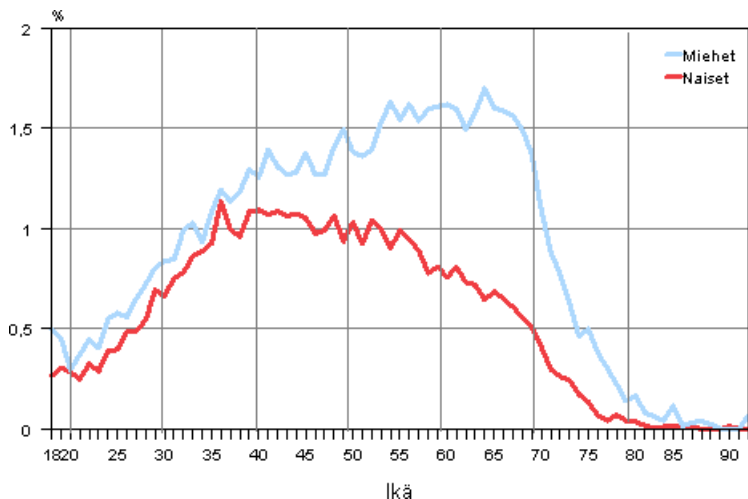
	18-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70+
Äänioikeutetut	18,6	15,4	16,2	17,3	16,6	16,0
Ehdokkaat	10,0	17,4	22,3	24,6	21,4	4,3
Vihreä liitto VIHR	14,7	28,3	26,2	20,0	8,9	1,9
Muut	13,3	17,5	22,6	20,9	20,5	5,1
Suomen Kommunistinen Puolue SKP	12,8	13,2	9,4	23,4	31,9	9,5
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	12,1	17,5	23,6	21,8	21,6	3,4
Suomen Keskusta KESK	10,2	17,1	22,8	25,1	21,2	3,6
Suomen Kristillisdemokraatit KD	10,2	15,5	19,3	24,2	25,0	5,9
Vasemmistoliitto VAS	10,1	15,4	17,1	26,3	25,8	5,3
Kansallinen Kokoomus KOK	9,6	18,5	25,5	22,8	19,6	4,0
Perussuomalaiset PS	9,1	17,8	23,5	25,4	19,6	4,5
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	7,9	14,7	20,3	27,4	25,1	4,6

Taulukko 3. Ehdokkaiden keski-ikä puolueittain kunnallisvaaleissa 2012

	Yhteensä	Miehet	Naiset
Äänioikeutetut	49,5	48,1	50,8
Ehdokkaat	48,7	49,8	47,0
Kansallinen Kokoomus KOK	48,1	49,1	46,5
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	50,6	51,8	48,7
Perussuomalaiset PS	48,6	49,0	47,1
Suomen Keskusta KESK	48,5	49,8	46,6
Vihreä liitto VIHR	43,1	43,4	42,8
Vasemmistoliitto VAS	50,3	51,6	48,2
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	47,9	49,5	45,7
Suomen Kristillisdemokraatit KD	50,0	50,0	50,0
Suomen Kommunistinen Puolue SKP	52,4	53,2	50,8
Muut	47,6	47,6	47,7

Miehistä ehdokkaaksi on asettautunut 1,5 prosenttia ja naisista vastaavasti 0,7 prosenttia. Naisten ehdokkaaksi asettuminen on kaikissa ikäluokissa pienempää kuin miesten. Ehdokkaaksi osallistumisaktiivisuus nousee jyrkästi molemmilla sukupuolilla aina 35 ikävuoteen saakka, jonka jälkeen naisehdokkaiden osuus ikäluokasta pysyy noin 1,1 prosentin tasolla ja kääntyy laskuun hieman 50 ikävuoden jälkeen. Miesten osallistumisaktiivisuus puolestaan kasvaa vielä noin 53-vuotiaaksi saakka. Miesehdokkaiden osuus ikäluokasta on suurimmillaan ikävuosien 53-67 välillä, jolloin kustakin 1-vuotiskäluokasta noin 1,5-1,7 prosenttia on ehdokkaana (Kuvio 5).

Kuvio 5. Ehdokkaiden osuus ikäluokasta kunnallisvaaleissa 2012, %

Taulukko 4. Ehdokkaiden puoluejakauma kuntakoon mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %

	Yht.	Kunnan kokoluokka						
		- 1 999	2 000 - 4 999	5 000 - 9 999	10 000 - 19 999	20 000 - 49 999	50 000 - 99 999	100 000+
Ehdokkaat yht.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kansallinen Kokoomus KOK	18,5	19,0	15,7	17,4	20,1	20,0	22,3	15,9
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	18,8	12,6	14,9	18,1	20,5	22,3	21,8	15,9
Perussuomalaiset PS	11,8	13,3	13,8	11,0	12,6	10,7	10,8	12,2
Suomen Keskusta KESK	22,6	39,1	39,1	29,1	23,1	14,8	16,4	10,9
Vihreä liitto VIHR	6,2	1,5	1,6	2,9	4,3	8,1	8,5	13,3
Vasemmistoliitto VAS	9,4	6,4	6,4	9,8	7,9	11,0	8,7	12,5
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	3,6	1,9	1,6	5,2	4,6	3,0	1,9	4,9
Suomen Kristillisdemokraatit KD	5,0	3,1	4,2	3,6	5,1	5,8	6,2	5,9
Suomen Kommunistinen Puolue SKP	0,8	0,0	0,1	0,1	0,3	1,1	0,3	3,0
Muut	3,1	3,0	2,5	2,8	1,6	3,1	3,2	5,5

Pienissä kunnissa on eniten Suomen Keskustan ehdokkaita. Alle 20 000 asukkaan kunnissa Keskustan ehdokkailla on valta-asema: alle 4 000 asukkaan kunnissa lähes 40 prosenttia kaikista ehdokkaista on Keskustan asettamia. 5 000 - 9 999 asukkaan kunnissa Keskustan osuus on 29 prosenttia ja 10 000 - 19 999 asukkaan kunnissa 23 prosenttia ehdokkaista. Suurissa, yli 100 000 asukkaan kaupungeissa, Keskustan osuus ehdokkaista on hieman yli kymmenen prosenttia.

Suuremmissa kunnissa mikään puolue ei pääse yhtä suureen osuuteen ehdokkaista kuin Keskusta pienissä kunnissa. Sekä Kokoomuksen että SDP:n ehdokkaita on noin viidennes 20 000 - 99 999 asukkaan kuntien kaikista ehdokkaista. Suurimmissa yli 100 000 asukkaan kunnissa ehdokkaiden jakauma on huomattavasti tasaisempi: eniten ehdokkaita myös suurissa kaupungeissa ovat asettaneet Kokoomus ja SDP, joissa molempien puolueiden osuus ehdokkaista on 16 prosenttia. Suurissa kaupungeissa on myös Vihreiden, Vasemmistoliiton ja SKP:n ehdokkaita keskiarvoa enemmän. Perussuomalaisten osuus ehdokkaista ei juuri vaihtele kuntakoon mukaan.

1.3. Ulkomaalaistaustaisia vähän ehdokkaina

Ehdokkaiden kielijakauma noudattaa pääpiirteissä maakuntien väestön kielijakaumaa. Ruotsinkielisiä on ehdokkaina (5,3 %) hieman enemmän kuin heitä on äänioikeutetuissa (4,9 %). Uudellamaalla ruotsinkieliset ovat aktiivisempia, heitä on ehdokkaista 14 prosenttia, kun äänioikeutetuista heitä on 8,5 prosenttia. Pääkaupunkiseudulla ruotsinkielisten osuus ehdokkaista on kuitenkin heidän väestöosuutensa alapuolella (ehdokkaista 5,9 ja äänioikeutetuista 11,5 prosenttia). (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Äänioikeutetut ja ehdokkaat äidinkielen mukaan maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, %

Maakunta	Äänioikeutetut			Ehdokkaat		
	Suomi, saame	Ruotsi	Muu kieli	Suomi, saame	Ruotsi	Muu kieli
MANNER-SUOMI	91,0	4,9	4,1	92,8	5,3	1,8
Uusimaa	83,4	8,5	8,0	82,7	14,1	3,3
- Pääkaupunkiseutu	84,0	5,9	10,1	83,1	11,5	5,5
Varsinais-Suomi	90,1	5,7	4,2	92,6	5,9	1,5
Satakunta	97,9	0,3	1,7	98,9	0,0	1,0
Kanta-Häme	97,4	0,4	2,3	98,7	0,3	1,0
Pirkanmaa	96,6	0,3	3,1	98,3	0,3	1,4
Päijät-Häme	96,5	0,3	3,2	97,8	0,2	2,0
Kymenlaakso	95,4	0,8	3,8	95,9	1,6	2,4
Etelä-Karjala	96,2	0,2	3,6	98,3	0,1	1,6
Etelä-Savo	98,0	0,2	1,9	98,2	0,3	1,5
Pohjois-Savo	98,3	0,1	1,6	97,9	0,2	1,9
Pohjois-Karjala	97,6	0,1	2,3	97,5	0,2	2,3
Keski-Suomi	97,8	0,2	2,1	98,5	0,2	1,3
Etelä-Pohjanmaa	98,4	0,3	1,3	98,9	0,2	0,9
Pohjanmaa	46,4	50,2	3,6	47,6	49,1	3,4
Keski-Pohjanmaa	88,9	9,5	1,6	91,1	7,6	1,3
Pohjois-Pohjanmaa	98,3	0,2	1,6	98,5	0,4	1,1
Kainuu	98,2	0,1	1,7	98,0	0,3	1,8
Lappi	98,2	0,2	1,6	98,8	0,1	1,1

Muita kuin kotimaisia kieliä puhuvia on äänioikeutetuista 4,1 prosenttia. Ehdokkaista vieraskielisiä on huomattavasti vähemmän, vain 1,8 prosenttia. Lähes kaikissa maakunnissa vieraskielisten osuus ehdokkaista on heidän väestöosuuttaan pienempi. Ainoastaan Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa vieraskielisiä ehdokkaita on samassa suhteessa tai enemmän kuin äänioikeutetuissa. Vuoden 2008 vaaleissa vieraskielisten ehdokkaiden osuus kaikista ehdokkaista oli 1,4 prosenttia.

Kotimaisia kieliä puhuvista saamenkieliset ovat asettautuneet ehdokkaiksi keskimääräistä enemmän. Saamenkielisistä äänioikeutetuista 2,6 prosenttia on asettautunut ehdokkaaksi kunnallisvaaleissa. Keskimäärin 0,9 prosenttia äänioikeutetuista on ehdokkaana. (Taulukko 6.)

Vieraskielisten ehdokkaaksi asettautuminen on huomattavasti harvinaisempaa. Keskimäärin 0,4 prosenttia vieraskielisistä äänioikeutetuista on ehdokkaana kunnallisvaaleissa. Vieraskielisiä on asettautunut ehdokkaaksi 680. Se on 0,4 prosenttia äänioikeutetuista vieraskielisistä. Suurin vieraskielisten ryhmä ehdokkaissa on venäjä, 172 ehdokasta, ja toiseksi suurin viro, 66 ehdokasta.

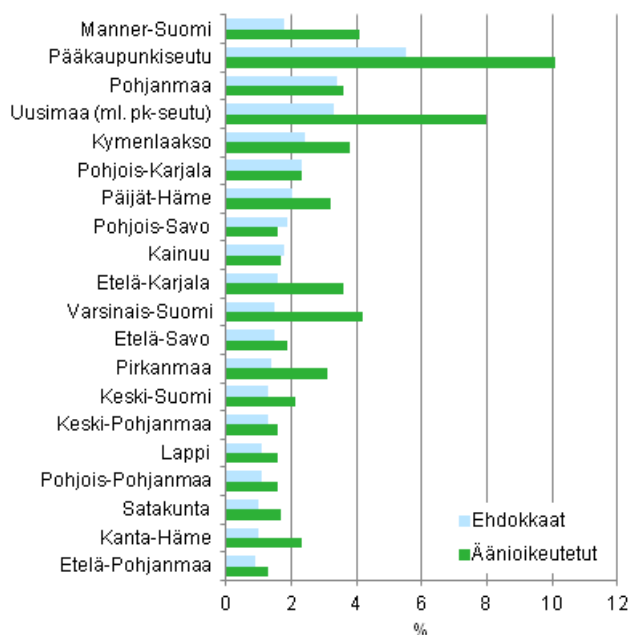
Vuodesta 2008 vieraskielisten ehdokkaiden määrä on noussut 141:llä. Vuonna 2008 vieraskielisten ehdokkaiden osuus vieraskielisistä äänioikeutetuista oli samalla tasolla kuin nyt vuoden 2012 vaaleissa.

Taulukko 6. Äänioikeutetut ja ehdokkaat äidinkielen mukaan, suurimmat kieliryhmät eriteltynä, kunnallisvaaleissa 2012, %

Kieli	Äänioikeutetut	Ehdokkaat	%
Kaikki kielet yht.	4 307 884	37 125	0,9
suomi	3 918 154	34 428	0,9
ruotsi	209 984	1 980	0,9
saame	1 419	37	2,6
Vieraskieliset yhteensä	178 327	680	0,4
venäjä	44 832	172	0,4
eesti, viro	26 584	66	0,2
englanti	10 607	34	0,3
somali	7 221	29	0,4
arabia	7 183	42	0,6
kurdi	5 715	34	0,6
saksa	4 790	20	0,4
albania	4 574	18	0,4
turkki	4 264	38	0,9
espanja	3 972	28	0,7
persia	3 648	16	0,4
ranska	2 470	10	0,4
unkari	1 749	11	0,6
serbokroatia	1 187	10	0,8

Kaikissa ehdokkaissa ulkomaalaistaustaisten aliedustus on 2,3 prosenttiyksikköä, Uudellamaalla se on 4,7 ja Varsinais-Suomessa 2,7 prosenttiyksikköä. Ulkomaalaistaustaisia ehdokkaita on siis heidän väestöosuuttaan vähemmän. Poikkeuksena ovat Pohjois-Savo ja Kainuu, jossa ulkomaalaistaustaisia ehdokkaita on hieman väestöosuutta enemmän. Suurin aliedustus on niillä alueilla, joissa vieraskielisten osuus väestöstä on suurin eli Uudellamaalla – erityisesti pääkaupunkiseudulla – ja Varsinais-Suomessa. (Kuvio 6.)

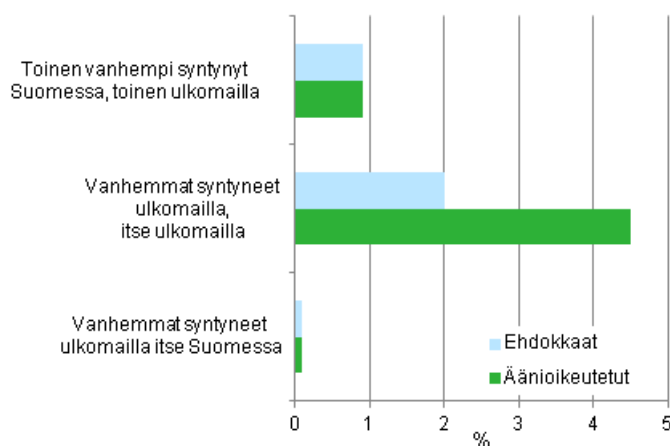
Kuvio 6. Vieraskielisten osuus maakunnittain äänioikeutetuista ja ehdokkaista kunnallisvaaleissa 2012, %

Väestön ulkomaalaistaustaisuutta voidaan tarkastella myös henkilön syntyperän mukaan. Äänioikeutetuista 94,5 ja ehdokkaista 97,1 prosenttia ovat Suomessa syntyneitä, joiden molemmat vanhemmat ovat myös syntyneet Suomessa. Jonkinlainen ulkomaalaistausta on siis reilulla viidellä prosentilla äänioikeutetuista ja vajaalla kolmella prosentilla ehdokkaista (Kuvio 7). Sekä äänioikeutetuista että ehdokkaista noin prosentilla toinen vanhempi on syntynyt Suomessa ja toinen ulkomailla.

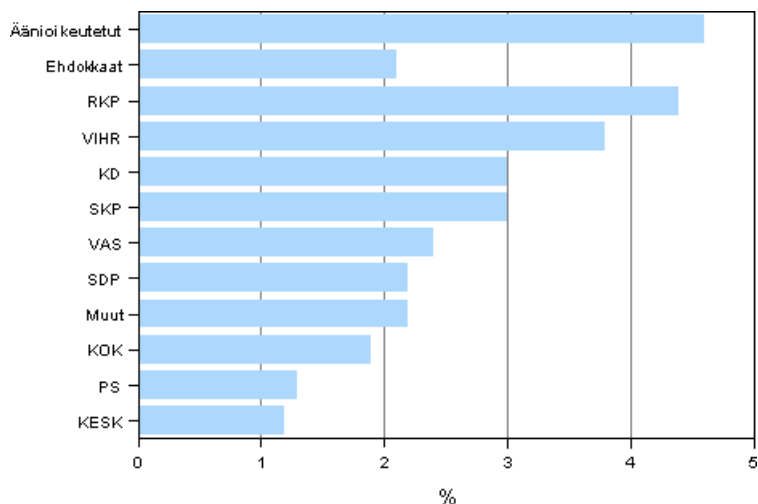
Toisen polven maahanmuuttajia eli niitä, jotka ovat itse syntyneet Suomessa, mutta joiden vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla, on vielä varsin vähän niin äänioikeutetuissa kuin ehdokkaissakin (0,1 prosenttia). Ensimmäisen polven maahanmuuttajien (sekä henkilö itse että vanhemmat syntyneet ulkomailla) kohdalla on selvä aliedustus ehdokkaissa. Kaikista äänioikeutetuista tähän ryhmään kuuluu 4,5 prosenttia, kun ehdokkaista heitä on vain 2,0 prosenttia.

Kuvio 7. Ulkomaalaistaustaisten (henkilöt, joiden vähintään toinen vanhempi on syntynyt ulkomailla) osuus puolueittain kunnallisvaaleissa 2012, %

Seuraavassa tarkastelussa ulkomaalaistaustaisina pidetään henkilöitä, joiden molemmat vanhemmat (tai ainoa) ovat syntyneet ulkomailla (ensimmäisen ja toisen polven maahanmuuttajat). Ehdokkaista 2,1 prosenttia kuuluu tähän ryhmään ja äänioikeutetuista 4,6 prosenttia. Puolueittain tarkasteltuna eniten ulkomaalaistaustaisia ehdokkaita on RKP:llä, 4,4 prosenttia ehdokkaista ja vähiten Perussuomalaisilla (1,3 prosenttia) ja Keskustalla (1,2 prosenttia). Keskimääräistä enemmän ulkomaalaistaustaisia on myös Vihreiden, Kristillisdemokraattien, SKP:n, Vasemmistoliiton ja SDP:n ehdokkaissa. (Kuvio 8.)

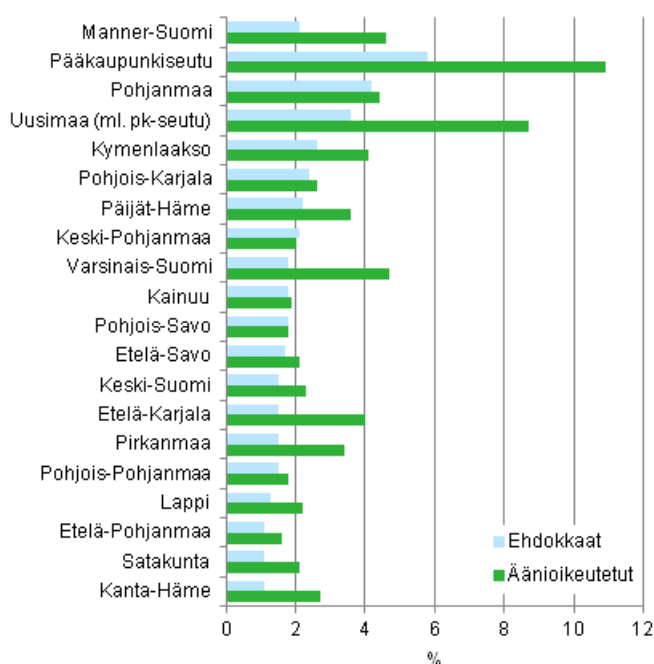
Kuvio 8. Ulkomaalaistaustaisten (henkilöt, joiden molemmat vanhemmat syntyneet ulkomailla) osuus puolueittain kunnallisvaaleissa 2012, %

Ulkomaalaistaustaisia on eniten äänioikeutetuista Uudellamaalla, etenkin pääkaupunkiseudulla, sekä Varsinais-Suomessa ja Pohjanmaalla, joissa kaikissa ulkomaalaistaustaisten osuus on yli tai lähellä Manner-Suomen keskiarvoa. Vähiten ulkomaalaistaustaisia äänioikeutetuista on Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Kainuussa, joissa äänioikeutetuista alle kahdella prosentilla on ulkomaalaistausta. (Kuvio 9.)

Väestöosuuteensa nähden ulkomaalaistaustaisilla ehdokkailla on selvä aliedustus Etelä-Karjalassa, Varsinais-Suomessa, Kanta-Hämeessä, Uudellamaalla ja Pirkanmaalla, joissa ehdokkaana olevien osuus on alle puolet äänioikeutettujen osuudesta. Sen sijaan Keski-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa ja Kainuussa ulkomaalaistaustaisia ehdokkaita on lähes samassa suhteessa kuin heitä on äänioikeutetuissakin. Keski-Pohjanmaalla ulkomaalaistaustaisia on jopa hieman enemmän ehdokkaissa kuin äänioikeutetuissa.

Kuvio 9. Ulkomaalaistaustaisten (henkilöt, joiden molemmat vanhemmat syntyneet ulkomailla) osuus maakunnittain, erikseen pääkaupunkiseutu, kunnallisvaaleissa 2012, %

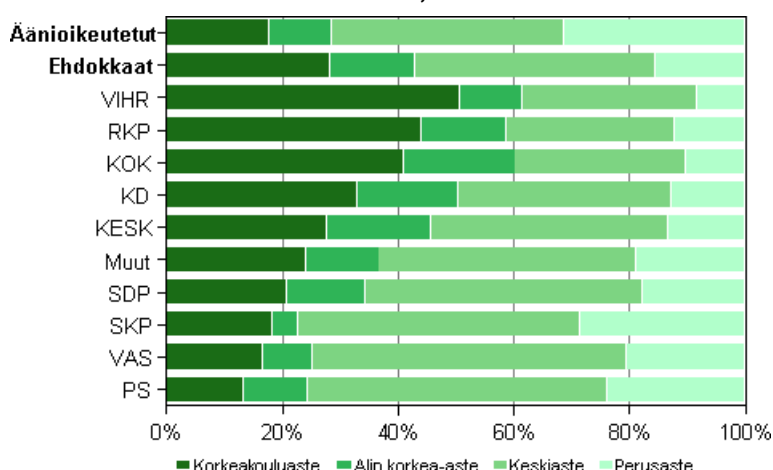

1.4. Ehdokkaiden koulutustaso korkea

Koulutukseltaan ehdokkaat poikkeavat äänioikeutetuista selvästi. Perusastetta korkeampi koulutus on 84,5 prosentilla ehdokkaista, kun äänioikeutetuista 68,5 prosentilla on jokin perusasteen jälkeinen koulutus. Korkea-asteen tutkinto on äänioikeutetuista 28,4 prosentilla ja ehdokkaista 43 prosentilla. (Kuvio 10.)

Korkein koulutustaso on Vihreiden ehdokkailla. Heistä puolet on suorittanut korkeakouluasteen tutkinnon, kun kaikista ehdokkaista vastaavan tasoisen tutkinnon on suorittanut vajaat 30 prosenttia ja äänioikeutetuista alle viidennes. Myös RKP:n, Kokoomuksen ja Kristillisdemokraattien ehdokkaissa on enemmän korkeakouluasteen suorittaneita kuin ehdokkaissa keskimäärin.

Kuvio 10. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) koulutusasteen mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %

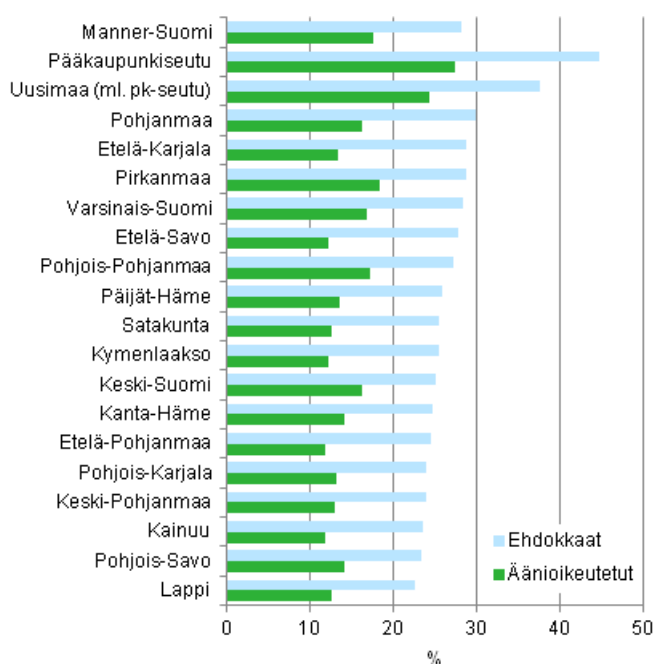
Kunnallisvaaleissa ehdokkaiden koulutustaso heijastaa alueiden koulutusrakenne-eroja. Uudellamaalla ja etenkin pääkaupunkiseudulla korkeasti koulutettujen osuus sekä äänioikeutetuista että ehdokkaista on muuta maata suurempi (Kuvio 11). Uudellamaalla ja etenkin pääkaupunkiseudulla korkeasti koulutettujen osuus ehdokkaista on huomattava. Pääkaupunkiseudulla lähes 45 prosenttia ja koko Uudellamaalla noin 38 prosenttia ehdokkaista on suorittanut korkeakouluasteen tutkinnon. Muilla alueilla korkeakouluasteen tutkinnon on suorittanut korkeintaan 30 prosenttia ehdokkaista.

Taulukko 7. Äänioikeutetut ja ehdokkaat koulutusasteen mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %

	Korkeakouluaste	Alin korkea-aste	Keskiaste	Perusaste
Äänioikeutetut	17,7	10,8	40,1	31,5
Ehdokkaat	28,2	14,9	41,5	15,5
Vihreä liitto VIHR	50,7	10,7	30,3	8,3
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	44,1	14,7	29,0	12,2
Kansallinen Kokoomus KOK	41,0	19,3	29,5	10,3
Suomen Kristillisdemokraatit KD	32,9	17,5	36,9	12,7
Suomen Keskusta KESK	27,6	18,0	41,0	13,3
Muut	24,2	12,5	44,4	18,9
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	20,7	13,7	47,8	17,8
Suomen Kommunistinen Puolue SKP	18,4	4,3	48,7	28,6
Vasemmistoliitto VAS	16,6	8,6	54,2	20,6
Perussuomalaiset PS	13,2	11,3	51,6	23,9

Maakunnissa, joissa on korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneita äänioikeutetuista on vähiten, on suhteellisesti eniten korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneita ehdokkaita. Esimerkiksi Etelä-Savossa, Etelä-Karjalassa, Kymenlaaksossa, Etelä-Pohjanmaalla ja Satakunnassa korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneiden ehdokkaiden osuus kaksinkertainen äänioikeutettuihin verrattuna. Pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla suhdeluku on noin puolitoistakertainen.

Kuvio 11. Korkeakouluasteen tutkinnon suorittaneiden osuus äänioikeutetuista ja ehdokkaista maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, %

1.5. Perheasema

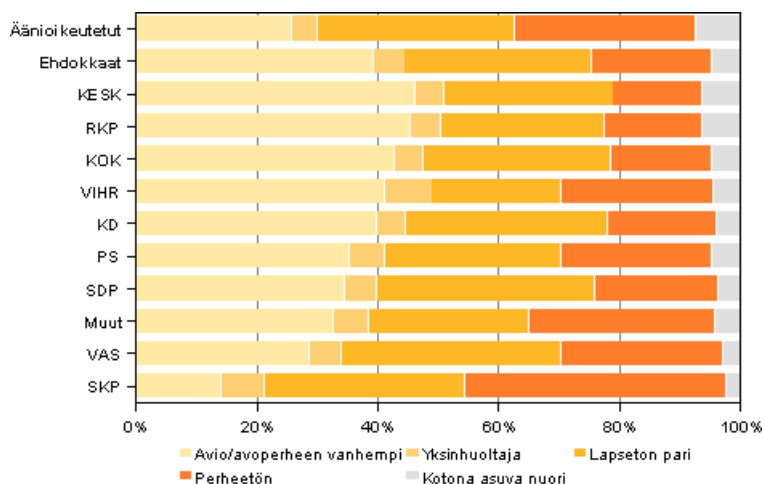
Suuri osa ehdokkaista elää lapsiperheissä

Ehdokkaat poikkeavat myös perheasemaltaan äänioikeutetuista: lapsiperheen vanhempia on huomattavasti enemmän ehdokkaissa (36 %) kuin äänioikeutetuissa (24 %) ja perheettömiä huomattavasti vähemmän ehdokkaissa (20 %) kuin äänioikeutetuissa (30 %). Ehdokkaissa on myös vähemmän kotona asuvia nuoria. Perheaseman eroavaisuutta selittää tietenkin jo se, että ehdokkaiden ja äänioikeutettujen ikärakenne on erilainen. Ehdokkaista puuttuvat sekä ikähaitarin ala- että yläpää. Isolla osalla äänioikeutetuista lapset ovat jo muuttaneet pois kotoa, kun taas suuri osa ehdokkaista on sen ikäisiä, että lapset asuvat vielä kotona.

Kaikista äänioikeutetuista noin neljännes on lapsiperheen vanhempi eli perheessä on huollettavana vähintään yksi alaikäinen lapsi. Yksinhuoltajia heistä on vajaat kolme prosenttia. Lisäksi noin kahdeksan prosenttia on vanhempia, joilla asuu kotona vain täysi-ikäisiä lapsia. Lapsettomia parisuhteessa eläviä on noin 33 prosenttia, perheettömiä yksinasuvia vajaat 30 prosenttia ja kotona asuvia aikuisia nuoria noin seitsemän prosenttia äänioikeutetuista.

Keskustan ja RKP:n ehdokkaissa on eniten niitä, joiden lapset asuvat vielä kotona, eli yli puolet näiden puolueiden ehdokkaista. SKP:n ja Vasemmistoliiton ehdokkaista puolestaan on vähiten niitä, joilla lapsia asuu samassa taloudessa. Kotona asuvia nuoria on eniten Keskustan ja Kokoomuksen ehdokkaissa ja perheettömiä puolestaan eniten SKP:n (43 %) ja Vihreiden (25 %) ehdokkaissa. Vain SKP:n ehdokkaissa on perheettömiä enemmän kuin kaikissa äänioikeutetuissa.

Kuvio 12. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) perhetyypin mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %

Taulukko 8. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) perheaseman mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %

Puolue	Lapsiperheet (alle 18-v. lapsia)		Muut perheet, joissa vain yli 17-v. lapsia		Lapseton pari	Kotona asuva nuori	Perheetön
	Avio/avoperheen vanhempi	Yksinhuoltaja	Avio/avoperheen vanhempi	Yksinhuoltaja			
Äänioikeutetut	21,3	2,7	4,5	1,4	32,9	7,3	29,9
Ehdokkaat	32,4	3,9	6,8	1,4	30,8	4,6	20,1
Kansallinen Kokoomus KOK	36,7	3,6	6,2	1,1	31,0	4,7	16,7
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	27,5	3,9	7,0	1,5	36,1	3,5	20,4
Perussuomalaiset PS	30,5	4,3	4,9	1,4	29,3	4,7	24,9
Suomen Keskusta KESK	37,3	3,4	9,0	1,4	27,9	6,2	14,8
Vihreä liitto VIHR	38,2	6,6	3,0	1,2	21,4	4,3	25,3
Vasemmistoliitto VAS	22,2	3,7	6,5	1,6	36,5	2,9	26,6
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	36,6	3,7	8,8	1,4	27,1	6,3	16,1
Suomen Kristillisdemokraatit KD	31,3	3,8	8,4	1,0	33,4	3,8	18,2
Suomen Kommunistinen Puolue SKP	11,2	5,6	3,0	1,6	33,2	2,3	43,1
Muut	27,7	4,6	5,0	1,3	26,4	4,1	30,9

1.6. Lasten lukumäärä

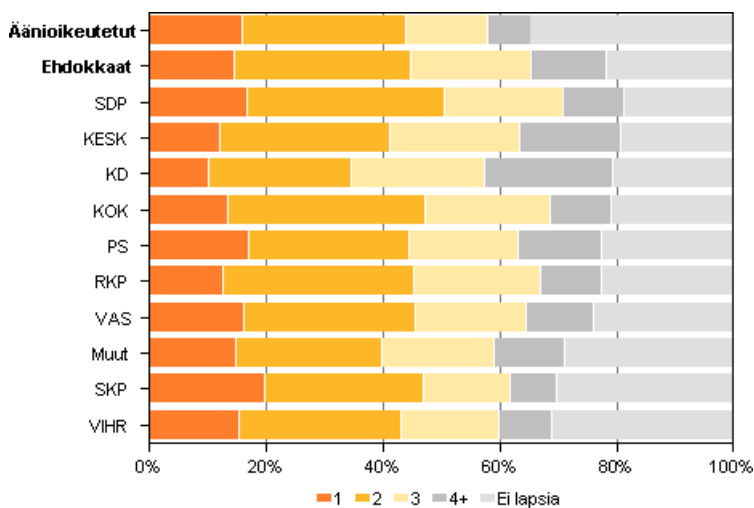
Lapsia keskimääräistä enemmän

Perheasema ei kerro sitä, kuinka monella ehdokkaalla on tai on ollut omia lapsia, koska vanhemmissa ikäluokissa lapset ovat jo muuttaneet pois kotoa, ja esimerkiksi perheen hajotessa lapset voivat asua toisen vanhemman luona. Tietoa lasten lukumäärästä voidaan pitää indikaattorina siitä, kuinka monella on kokemusta omista lapsista.

Ehdokkailla on lapsia keskimääräistä enemmän. Ehdokkaista 78 prosentilla on omia lapsia, äänioikeutetuilla vastaava osuus on 65 prosenttia. Eniten lapsia on Kristillisdemokraateilla, joiden ehdokkaista 22 prosentilla on vähintään neljä lasta, ja Suomen Keskustalla, joiden ehdokkaista 17 prosentilla on neljä lasta tai enemmän. Suuret perheet ovat harvinaisimpia SKP:n ja Vihreän liiton ehdokkailla. Ehdokkaiden lapsiluku heijastaa alueen syntyvyyskäyttäytymistä eli eniten lapsia on Pohjois-, Keski- ja Etelä-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Lapissa ja vähiten lapsia on Varsinais-Suomessa, Uudellamaalla, Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa. (Kuvio 13.)

Äänioikeutetuista 35 prosentilla ja ehdokkaista 22 prosentilla ei ole koskaan ollut omia lapsia. Lapsettomien osuus vaihtelee SDP:n 19 prosentista Vihreän liiton 31 prosenttiin.

Kuvio 13. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) lasten lukumäärän mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %

Ehdokkailla on keskimäärin kaksi lasta. Kaikilla äänioikeutetuilla on puolestaan keskimäärin 1,5 lasta. Eniten lapsia on Kristillisdemokraattien ehdokkailla eli 2,3 lasta ja vähiten SKP:n ehdokkailla 1,6 lasta. Äänioikeutetuilla miehillä on hieman vähemmän lapsia kuin naisilla, mutta ehdokkaissa sukupuolten välillä ei juuri ole eroja. (Taulukko 9.)

Taulukko 9. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) lasten lukumäärän (lapsia keskimäärin) mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %

	Yhteensä	Miehet	Naiset
Äänioikeutetut	1,5	1,4	1,6
Ehdokkaat	2,0	2,0	2,0
Kansallinen Kokoomus KOK	2,0	2,0	1,9
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	1,9	1,9	2,0
Perussuomalaiset PS	1,9	1,9	2,1
Suomen Keskusta KESK	2,3	2,3	2,3
Vihreä liitto VIHR	1,6	1,5	1,7
Vasemmistoliitto VAS	1,8	1,8	1,9
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	1,9	1,9	1,9
Suomen Kristillisdemokraatit KD	2,3	2,3	2,3
Suomen Kommunistinen Puolue SKP	1,6	1,6	1,6
Muut	1,8	1,6	2,0

1.7. Työllisyysasema

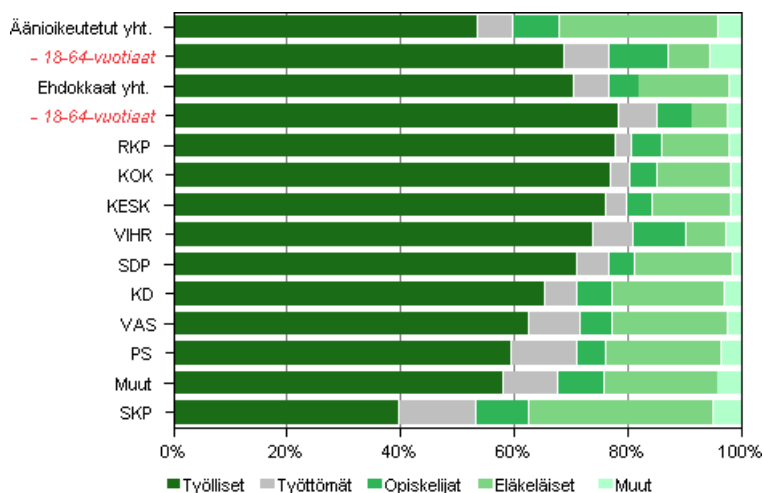
Työllisyysongelmat harvinaisia

Ehdokkaista työllisiä on 71 prosenttia, ja työttömiä on suurin piirtein saman verran kuin äänioikeutetuissa. Eläkeläisiä ehdokkaissa puolestaan on selvästi vähemmän eli vain 16 prosenttia ehdokkaista. Ehdokkaissa on kuitenkin lähes kolme prosenttiyksikköä enemmän eläkeläisiä kuin edellisissä kunnallisvaaleissa. Tarkasteltaessa työikäistä väestöä (18-64-vuotiaat) ehdokkaista on noin 78 prosenttia työllisiä, kun saman ikäisissä äänioikeutetuissa työllisten osuus on kymmenen prosenttiyksikköä pienempi. Opiskelijoita ja muita työvoiman ulkopuolella olevia on tämän ikäisissä äänioikeutetuissa selvästi enemmän kuin ehdokkaissa. (Kuvio 14.)

Äänioikeutetuista yli puolet, noin 54 prosenttia, on töissä, työttömänä on kuusi prosenttia ja eläkkeellä noin 28 prosenttia. Opiskelemissa äänioikeutetuista on kahdeksan prosenttia ja muuten työvoiman ulkopuolella noin neljä prosenttia. Työllisten osuus on hieman laskenut ja työttömien osuus hieman noussut edellisvaaleista.

Työllisiä on eniten RKP:n, Kokoomuksen ja Keskustan ehdokkaissa, joista yli 75 prosenttia on töissä. Näillä puolueilla työttömyys on keskimääräistä harvinaisempaa. SDP:n, Vihreän liiton ja Kristillisdemokraattien ehdokkailla työttömyys on yhtä yleistä kuin äänioikeutetullakin ja Vasemmistoliiton, Perussuomalaisten ja SKP:n ehdokkaat ovat työttömänä keskimääräistä enemmän. Vihreällä liitolla on suhteellisesti eniten opiskelijaehdokkaista eli 11,8 prosenttia ehdokkaista. Eläkeläisten osuus on suurin SKP:llä, mikä selittää työllisten pientä osuutta SKP:n ehdokkaista.

Kuvio 14. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) pääasiallisen toiminnan mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %

Taulukko 10. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) pääasiallisen toiminnan mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %

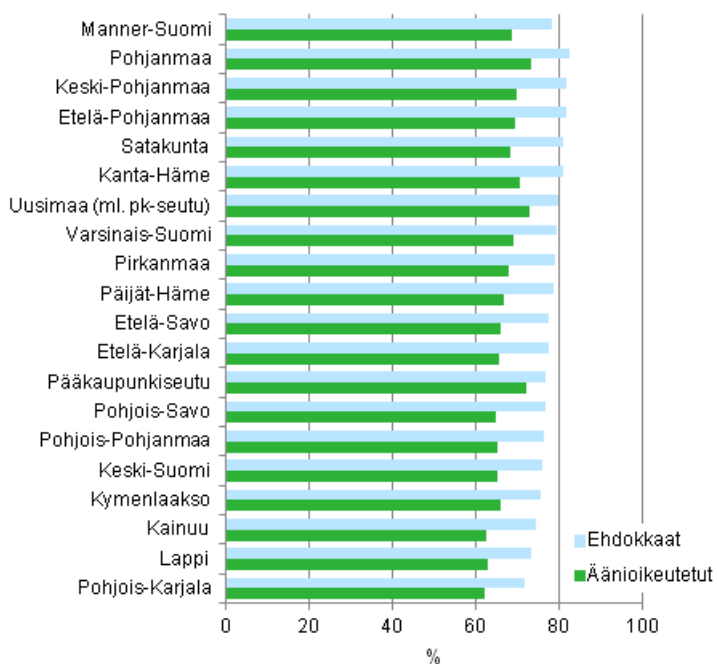
	Työlliset	Työttömät	Opiskelijat	Eläkeläiset	Muut
Äänioikeutetut yht.	53,6	6,2	8,1	27,9	4,3
- 18-64-vuotiaat	68,7	8,0	10,5	7,3	5,5
Ehdokkaat yht.	70,6	6,0	5,3	15,8	2,3
- 18-64-vuotiaat	78,3	6,8	6,0	6,2	2,6
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	77,7	2,9	5,5	11,7	2,2
Kansallinen Kokoomus KOK	77,0	3,2	4,8	13,2	1,8
Suomen Keskusta KESK	76,2	3,7	4,5	13,7	1,9
Vihreä liitto VIHR	73,9	6,9	9,4	7,0	2,8
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	71,0	5,7	4,5	17,3	1,5
Suomen Kristillisdemokraatit KD	65,3	5,8	6,1	19,8	3,0
Vasemmistoliitto VAS	62,5	9,0	5,7	20,4	2,4
Perussuomalaiset PS	59,5	11,5	5,2	20,2	3,6
Muut	58,1	9,6	8,0	20,0	4,3
Suomen Kommunistinen Puolue SKP	39,8	13,5	9,2	32,6	4,9

Työllisyysaste lasketaan 18-64-vuotiaiden työllisten prosenttiosuutena samanikäisestä väestöstä. Ehdokkaiden työllisyysasteet noudattelevat hyvin äänioikeutettujen työllisyysasteita. Siellä, missä koko väestön työllisyysaste on korkea, myös ehdokkaiden työllisyys on korkealla tasolla. Pohjanmaalla on

korkein koko väestön työllisyysaste, 73,4 prosenttia ja siellä myös ehdokkaista yli 82 prosenttia on työelämässä. Vastaavasti Pohjois-Karjalassa yleinen työllisyysaste on 62 prosenttia ja myös ehdokkaiden työllisyys on alhaisin, noin 72 prosenttia on työllisiä. (Kuvio 15, Taulukko 11.)

Lähimpänä ehdokkaat ovat työllisyysasteeltaan äänioikeutettuja Uudellamaalla, jossa ehdokkaiden työllisyysaste on 6,9 prosenttiyksikköä korkeampi kuin äänioikeutettujen. Suurin ero työllisyysasteissa on puolestaan Satakunnassa eli 12,9 prosenttiyksikköä. Siellä ehdokkaiden työllisyysaste on 81,1 ja äänioikeutettujen 68,2 prosenttia.

Kuvio 15. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden työllisyysaste (18-64-v.) maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, %

Taulukko 11. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden työllisyysaste (18-64-v.) maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, %

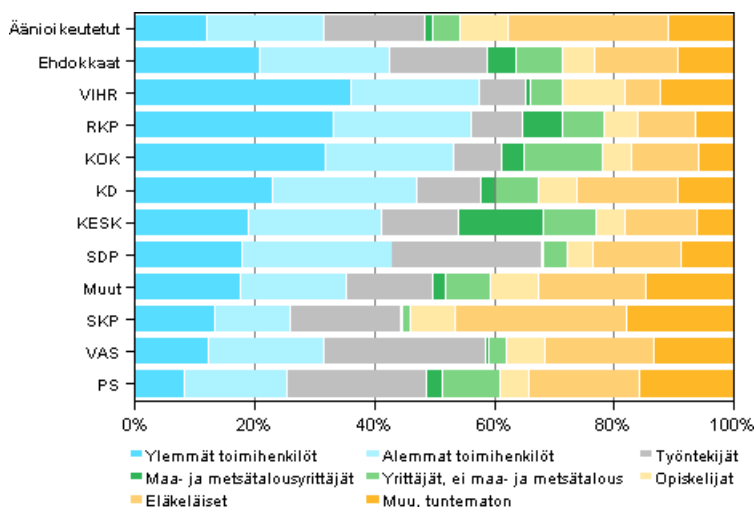
Alue	Molemmat sukupuolet		Miehet		Naiset	
	Äänioikeutetut	Ehdokkaat	Äänioikeutetut	Ehdokkaat	Äänioikeutetut	Ehdokkaat
Manner- Suomi	68,7	78,3	67,6	77,3	69,8	79,9
Uusimaa	72,9	79,8	71,7	79,1	74,0	80,6
Pääkaupunkiseutu	72,0	76,8	70,5	76,0	73,4	77,9
Varsinais-Suomi	69,1	79,5	67,7	78,0	70,5	81,5
Satakunta	68,2	81,1	67,6	78,7	68,8	84,7
Kanta-Häme	70,7	80,8	69,9	80,1	71,6	81,7
Pirkanmaa	67,7	78,9	66,8	79,3	68,6	78,3
Päijät-Häme	66,7	78,5	66,2	78,5	67,2	78,5
Kymenlaakso	65,8	75,7	64,5	73,0	67,1	79,7
Etelä-Karjala	65,5	77,4	63,9	74,9	67,2	81,3
Etelä-Savo	65,9	77,6	64,0	76,6	67,8	79,1
Pohjois-Savo	64,9	76,6	63,4	74,7	66,4	79,4
Pohjois-Karjala	62,0	71,6	60,6	70,9	63,6	72,8
Keski-Suomi	65,3	75,9	64,7	76,0	66,0	75,6
Etelä-Pohjanmaa	69,3	81,5	69,4	80,2	69,3	83,6
Pohjanmaa	73,4	82,4	73,2	80,7	73,7	85,0
Keski-Pohjanmaa	69,6	81,8	70,2	82,6	69,0	80,3
Pohjois-Pohjanmaa	65,1	76,4	65,0	74,8	65,3	78,8
Kainuu	62,4	74,3	59,8	72,9	65,3	76,5
Lappi	62,9	73,2	61,1	71,5	64,8	75,6

Ehdokkaista suuri osa toimihenkilöitä

Kaikista ehdokkaista yli 40 prosenttia on toimihenkilöitä ja vastaavasti äänioikeutetuista noin 30 prosenttia. Eniten toimihenkilöitä on Vihreiden, RKP:n ja Kokoomuksen ehdokkaissa, joista yli puolet on ylempiä tai alempia toimihenkilöitä. Näillä kaikilla myös ylempien toimihenkilöiden osuus toimihenkilöistä on yli puolet. Vähiten toimihenkilöitä on Perussuomalaisten (8,3 %), Vasemmistoliiton (12,4 %) ja SKP:n (13,5 %) ehdokkaissa. (Kuvio 16.)

Maa- ja metsätalousyrittäjiä on puolestaan eniten Keskustan ehdokkaissa (14,2 %) ja RKP:n ehdokkaissa (6,7 %). Muita yrittäjiä puolestaan on eniten Kokoomuksen ehdokkaissa eli 13 prosenttia. Työntekijöitä on eniten Vasemmistoliiton ja SDP:n ehdokkaissa, noin neljännes, sekä Perussuomalaisissa, noin 23 prosenttia.

Kuvio 16. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) sosioekonomisen aseman mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %

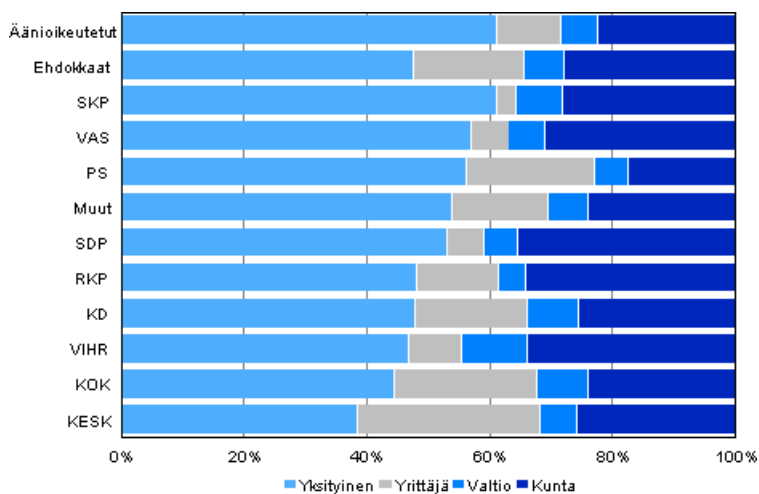

Julkinen sektori työllistää ehdokkaita enemmän kuin äänioikeutettuja

Ehdokkaista 78 prosenttia on työllisiä. Heistä 48 prosenttia on yksityisen sektorin palkansaajia, 18 prosenttia yrittäjiä, 7 prosenttia valtion ja 27 prosenttia kunnan palkansaajia. Puolueittain työntajatyyppe vaihtelee erittäin paljon. Yksityisen sektorin palkansaajia on eniten SKP:n ja Vasemmistoliiton ehdokkaista eli noin 60 prosenttia, Perussuomalaisten ehdokkaista 56 prosenttia ja SDP:n ehdokkaista 53 prosenttia. Vähiten yksityisen sektorin palkansaajia on Keskustalla eli 39 prosenttia. On kuitenkin huomattava, että esim. SKP:n ehdokkaista vain puolet on työelämässä ja loput eläkkeellä, työttömänä, opiskelemissa jne.

Keskustan ehdokkaista on 30 prosenttia yrittäjiä, joista suurin osa toimii maataloudessa. Vähiten yrittäjiä on SKP:ssä (3,3 %) ja SDP:ssä (6,0 %). Julkinen sektori työllistää eniten Vihreiden ehdokkaita: 34 prosenttia saa palkansa kunnalta ja 11 prosenttia valtiolta. Seuraavaksi eniten julkisella sektorilla työskentelevät SDP:n ehdokkaat, 35 prosenttia on kunnan palveluksessa ja kuusi prosenttia valtiolla. Vähiten julkisen sektorin ehdokkaita on Perussuomalaisissa: 17 prosenttia työskentelee kuntasektorilla ja viisi prosenttia valtiosektorilla. (Kuvio 17.)

Kuvio 17. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) työnantajan sektorin mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %

Eniten julkinen sektori työllistää ehdokkaita suurimmissa kunnissa, joissa lähes 40 prosenttia on töissä kunta- tai valtiosektorilla. Pienissä, alle 5 000 asukkaan kunnissa, julkisen sektorin osuus on noin 30 prosenttia ja yksityisen sektorin osuus yrittäjät mukaan lukien noin 70 prosenttia. Pienimmissä kunnissa yrittäjien osuus ehdokkaista on noin viidennes. (Taulukko 12.)

Taulukko 12. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) työnantajan sektorin mukaan kunnallisvaaleissa 2012, %

	Yksityinen	Yrittäjä	Valtio	Kunta	Julkinen yhteensä
Äänioikeutetut yhteensä	61,3	10,3	5,9	22,4	28,4
-1 999	47,7	23,4	3,2	25,7	29,0
2 000-4 999	50,8	20,8	3,4	25,1	28,5
5 000-9 999	55,4	16,4	4,0	24,2	28,2
10 000-19 999	58,3	13,9	3,9	23,9	27,8
20 000-49 999	63,2	9,7	4,5	22,6	27,1
50 000-99 999	58,8	9,1	6,4	25,6	32,1
100 000+	65,3	6,8	8,0	20,0	27,9
Ehdokkaat yhteensä	47,7	18,0	6,7	27,7	34,3
-1 999	39,2	33,4	4,0	23,4	27,4
2 000-4 999	41,5	27,0	4,2	27,3	31,4
5 000-9 999	45,2	22,5	5,4	26,8	32,2
10 000-19 999	47,4	19,2	5,4	28,0	33,5
20 000-49 999	52,4	13,3	6,2	28,2	34,3
50 000-99 999	46,6	13,2	8,7	31,4	40,1
100 000+	52,8	9,2	11,8	26,1	37,9

1.8. Tulotaso

Ehdokkaiden tulotaso korkeampi kuin äänioikeutetuilla

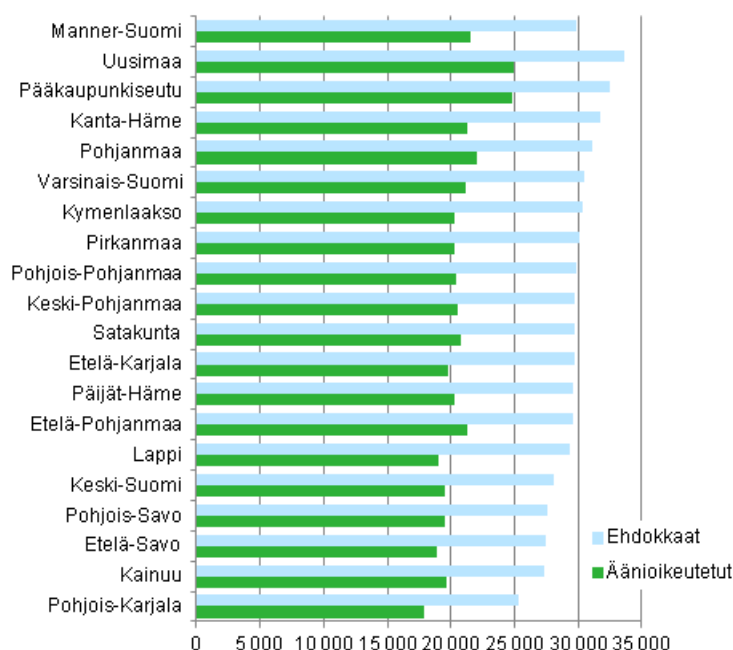
Ehdokkaat ovat paremmin koulutettuja ja heidän työllisyytensä on korkeampi kuin alueen äänioikeutetut. Tämä selittää osaksi sen, että myös heidän valtionveronalaiset tulonsa ovat selvästi suuremmat kuin äänioikeutetuilla. Seuraavassa on tarkasteltu ehdokkaiden ja äänioikeutettujen tulotasoa mediaanitulojen avulla.

Äänioikeutettujen mediaanitulot vuodelta 2010 olivat 21 500 euroa, ehdokkaiden 29 900 euroa eli 8 400 euroa suuremmat. Korkeimmat tulot niin äänioikeutetuilla kuin ehdokkaillakin ovat Uudellamaalla, 25 000 ja 33 600 euroa. (Kuvio 18, Taulukko 13)

Suurimmillaan tuloero eli ehdokkaiden ja äänioikeutettujen välillä on Pohjanmaalla, Etelä-Savossa ja Satakunnassa, joissa ehdokkaiden mediaanitulo on yli 10 000 euroa korkeampi kuin äänioikeutettujen. Pienin tuloero on Pohjois-Karjalassa ja Lapissa, alle 8 000 euroa. Edellisistä kunnallisvaaleista äänioikeutettujen valtionveronalaiset mediaanitulot ovat nousseet 13,7 prosenttia ja ehdokkaiden 12,7 prosenttia.

Paras tulokehitys vuoden 2008 kunnallisvaaleihin verrattuna äänioikeutetuilla on ollut Kainuussa ja Lapissa, joissa äänioikeutettujen mediaanitulot ovat nousseet yli 17 prosenttia. Ehdokkaiden tulot ovat nousseet eniten Pohjanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Uudellamaalla eli vähintään 15 prosenttia. Puolestaan vähiten äänioikeutettujen tulot ovat nousseet Varsinais-Suomessa (11,8 %) ja Uudellamaalla (12,3 %). Pienin ehdokkaiden tulokehitys on Pohjois-Karjalassa, jossa ehdokkaiden mediaanitulot ovat noin viisi prosenttia korkeammat kuin edellisten kunnallisvaalien aikoihin.

Kuvio 18. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden valtionveronalaiset mediaanitulot (euroa) maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, %

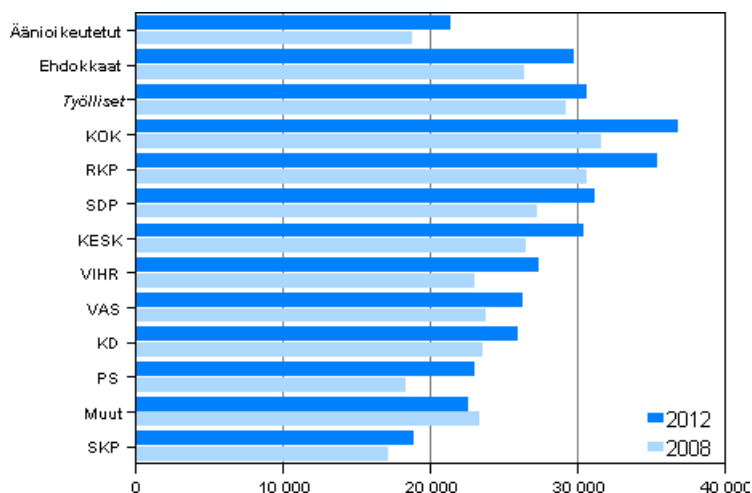
Taulukko 13. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden valtionveronalaiset mediaanitulot (euroa) maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, %

Alue	Äänioikeutetut			Ehdokkaat		
	Yhteensä	Miehet	Naiset	Yhteensä	Miehet	Naiset
Manner Suomi	21 498	24 746	19 062	29 884	31 701	27 565
Uusimaa	24 976	28 393	22 625	33 608	36 111	30 447
Pääkaupunkiseutu	24 793	27 809	22 761	32 463	34 432	30 484
Varsinais-Suomi	21 228	24 511	18 814	29 554	30 875	27 770
Satakunta	20 316	24 161	17 461	30 365	32 971	27 587
Kanta-Häme	22 076	25 547	19 496	31 060	33 366	28 506
Pirkanmaa	20 792	24 317	18 252	29 713	31 728	26 735
Päijät-Häme	20 244	23 665	17 771	29 657	31 400	26 605
Kymenlaakso	21 173	25 142	17 981	30 472	32 782	27 391
Etelä-Karjala	20 250	23 933	17 483	30 076	32 561	26 775
Etelä-Savo	19 057	21 299	17 227	29 401	31 342	26 238
Pohjois-Savo	19 469	22 003	17 565	28 073	28 909	27 179
Pohjois-Karjala	17 905	20 037	16 205	25 338	26 790	23 606
Keski-Suomi	19 511	22 854	17 068	27 562	29 682	23 631
Etelä-Pohjanmaa	19 718	22 724	17 340	29 684	30 823	27 877
Pohjanmaa	21 348	25 473	18 339	31 793	32 240	28 359
Keski-Pohjanmaa	20 468	24 591	17 381	29 852	32 362	26 707
Pohjois-Pohjanmaa	20 478	23 872	17 826	29 741	30 971	28 391
Kainuu	18 875	21 306	16 889	27 440	28 013	25 896
Lappi	19 657	21 963	17 750	27 347	28 967	25 217

Puolueittain ehdokkaiden tulot vaihtelevat Kokoomuksen 37 000:sta SKP:n 19 000 euroon. RKP:n ehdokkaiden mediaanitulot ovat 35 500, SDP:n 31 300 ja Keskustan 30 500 euroa. Äänioikeutettuihin verrattuna Kokoomuksen ja RKP:n ehdokkaat ansaitsevat lähes 15 000 euroa enemmän. Vihreän liiton

nuoremmat ja usein opiskelijaehdokkaat ansaitsevat keskimäärin 2 300 euroa enemmän kuin äänioikeutetut. Ainoastaan SKP:n ehdokkaiden tulot ovat pienemmät kuin äänioikeutettujen. (Kuvio 19, Taulukko 14.)

Kuvio 19. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden (puolueittain) valtionveronalaiset mediaanitulot (euroa) kunnallisvaaleissa 2012 ja 2008, %

Taulukko 14. Äänioikeutettujen ja ehdokkaiden (puolueittain) valtionveronalaiset mediaanitulot (euroa) kunnallisvaaleissa 2012, %

	Yhteensä	Miehet	Naiset
Äänioikeutetut	21 498	24 746	19 062
Ehdokkaat	29 884	31 701	27 565
Kansallinen Kokoomus KOK	36 968	39 925	33 444
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	31 254	33 222	28 636
Perussuomalaiset PS	23 145	24 031	20 555
Suomen Keskusta KESK	30 530	33 164	27 364
Vihreä liitto VIHR	27 481	29 071	26 188
Vasemmistoliitto VAS	26 328	28 130	24 063
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	35 513	39 150	31 410
Suomen Kristillisdemokraatit KD	26 063	28 708	24 027
Suomen Kommunistinen Puolue SKP	18 974	20 421	17 644
Muut	22 671	23 234	21 323

Kaikkien ehdokkaiden mediaanitulot ovat lähes 40 prosenttia suuremmat kuin äänioikeutettujen. Kokoomusehdokkaiden tulot ovat 72 prosenttia, RKP:n 65 prosenttia, SDP:n 45 prosenttia ja Keskustan

42 prosenttia äänioikeutettujen yläpuolella. Perussuomalaisten tulotaso on lähellä kaikkien äänioikeutettujen tulotasoa eli vain kahdeksan prosenttia korkeampi. SKP:n ehdokkaiden tulotaso on jopa alhaisempi kuin äänioikeutettujen eli 88 prosenttia äänioikeutettujen tuloista.

Maakunnissa erot ovat vielä tätäkin suurempia. Eniten maakuntiensa äänioikeutetuista poikkeavat RKP:n ehdokkaat Keski-Pohjanmaalla ja Kokoomuksen ehdokkaat Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla, heidän mediaanitulonsa ovat lähes kaksinkertaiset maakuntien äänioikeutettuihin verrattuna. SDP:n ehdokkaat Kainuussa puolestaan ansaitsevat 77 prosenttia enemmän kuin alueen äänioikeutetut. Keskustan ehdoilla Etelä-Savossa on 65 prosenttia korkeammat mediaanitulot kuin maakunnan äänioikeutetuilla.

Vihreiden, Vasemmistoliiton ja Kristillisdemokraattien ehdokkaat poikkeavat äänioikeutetuista yleensä keskimääräistä vähemmän, suurin ero Vihreillä on Etelä-Savossa (45 % korkeammat tulot), Vasemmistoliitolla Pohjanmaalla (42 %) ja Kristillisdemokraateilla Etelä-Karjalassa (47 %). Perussuomalaiset ovat hyvin lähellä äänioikeutettujen tulotasoa: Päijät-Hämeessä ja Pohjois-Pohjanmaalla jopa hieman äänioikeutettujen alapuolella. SKP:n ehdokkaiden tulot jäivät kauttaaltaan Päijät-Hämettä lukuun ottamatta äänioikeutettujen tulojen alapuolelle. (Taulukko 15.)

Taulukko 15. Ehdokkaiden keskimääräiset tulot puolueittain verrattuna äänioikeutettujen keskimääräisiin tuloihin maakunnittain kunnallisvaaleissa 2012, äänioikeutetut = 100

	Ääni-oikeutetut	Ehdokkaat	KOK	SDP	PS	KESK	VIHR	VAS	RKP	KD	SKP	Muut
Manner-Suomi	100	139	172	145	108	142	128	122	165	121	88	105
Uusimaa	100	135	171	138	114	141	132	118	141	109	90	100
Pääkaupunki-seutu	100	131	180	148	118	151	134	126	143	101	94	62
Varsinais-Suomi	100	139	175	149	118	127	133	119	174	105	77	75
Satakunta	100	149	179	164	110	147	120	130	..	131	..	107
Kanta-Häme	100	141	171	141	116	141	124	127	..	137
Pirkanmaa	100	143	179	148	119	138	129	134	..	144	96	105
Päijät-Häme	100	146	177	154	99	133	123	112	..	136	108	138
Kymenlaakso	100	144	183	158	103	149	119	117	..	123	..	142
Etelä-Karjala	100	149	182	148	100	157	110	91	..	147	..	102
Etelä-Savo	100	154	178	165	104	165	145	127	..	120	..	133
Pohjois-Savo	100	144	178	161	119	157	117	135	..	120	38	109
Pohjois-Karjala	100	142	176	155	105	156	93	113	..	115	..	99
Keski-Suomi	100	141	172	154	113	145	101	118	..	128	79	53
Etelä-Pohjanmaa	100	151	179	144	105	166	127	123	..	125	..	115
Pohjanmaa	100	149	167	141	113	148	95	142	168	134	..	144
Keski-Pohjanmaa	100	146	189	135	120	159	75	104	195	130	..	127
Pohjois-Pohjanmaa	100	145	189	149	99	157	129	133	..	132	..	94
Kainuu	100	145	176	177	113	155	79	128	..	94	..	101
Lappi	100	139	172	147	112	150	103	126	..	145	68	120

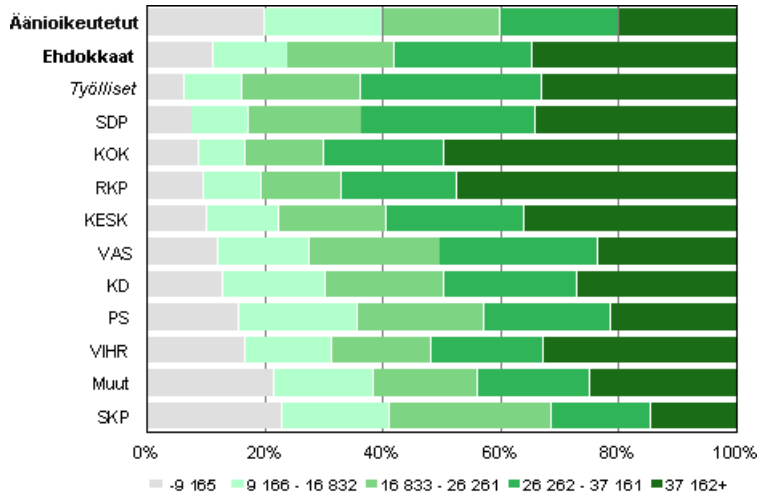
1.9. Tuloluokat

Seuraavassa on verrattu ehdokkaiden jakautumista tulokvintiileihin, jotka on muodostettu äänioikeutettujen valtionveronalaisten tulojen perusteella. Tulokvintiileihin jako tarkoittaa sitä, että tuloluokat on määritelty siten, että kuhunkin tuloluokkaan tulee saman verran henkilöitä eli 20 prosenttia äänioikeutetuista. Verrokkina on tarkasteltu myös vuoden 2009 työllisiä samoissa tuloluokissa.

Äänioikeutetuista alin viidennes ansaitsi vuonna 2010 alle 9 166 euroa ja ylin viidennes yli 37 161 euroa. Työllisistä alimpaan viidennekseen kuuluu vajaa seitsemän ja ehdokkaista 11 prosenttia. Vastaavasti ylimpään tuloviidennekseen kuuluu työllisistä kolmannes ja ehdokkaista lähes 35 prosenttia. Kokoomuksen

ja RKP:n ehdokkaista ylimpään tuloluokkaan kuuluu lähes puolet ehdokkaista. Eniten pienituloisia on SKP:n, Vihreiden ja Perussuomalaisten ehdokkaissa. (Kuvio 20.)

Kuvio 20. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) tuloluokittain kunnallisvaaleissa 2012, %

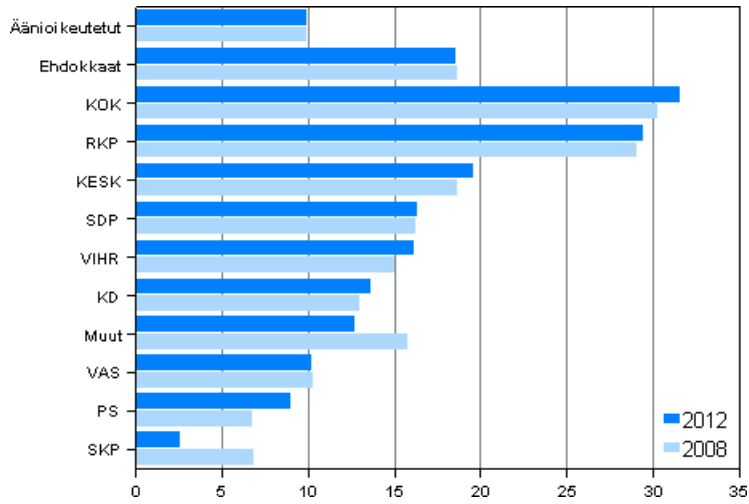
Taulukko 16. Äänioikeutetut ja ehdokkaat (puolueittain) tuloluokittain kunnallisvaaleissa 2012, %

	-9 165	9 166-16 832	16 833-26 261	26 262-37 161	37 162+
Äänioikeutetut	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Ehdokkaat	11,2	12,7	18,1	23,4	34,6
Työlliset	6,4	9,7	20,1	30,7	33,1
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue SDP	7,6	9,7	19,1	29,4	34,2
Kansallinen Kokoomus KOK	8,9	7,9	13,3	20,3	49,7
Ruotsalainen kansanpuolue RKP	9,7	9,8	13,6	19,5	47,4
Suomen Keskusta KESK	10,1	12,3	18,1	23,5	36,0
Vasemmistoliitto VAS	12,0	15,7	22,0	26,7	23,6
Suomen Kristillisdemokraatit KD	13,0	17,2	20,1	22,5	27,1
Perussuomalaiset PS	15,5	20,1	21,6	21,5	21,3
Vihreä liitto VIHR	16,8	14,6	16,7	19,1	32,7
Muut	21,5	17,0	17,7	18,8	25,0
Suomen Kommunistinen Puolue SKP	23,0	18,1	27,6	16,8	14,5

Tulokymmenyksittäin tarkasteltuna ehdokkaista noin 19 prosenttia kuuluu ylimpään tulokymmenykseen. Kymmenykset muodostettu kaikkien äänioikeutettujen tulojen perusteella eli kuhunkin kymmenykseen

kuuluu 10 prosenttia äänioikeutetuista. Kokoomuksen ja RKP:n ehdokkaista jopa noin kolmannes ehdokkaista kuuluu ylimpään tulokymmenykseen. Samalla tasolla tai alempana äänioikeutettujen kanssa ovat Vasemmistoliiton, Perussuomalaisten ja SKP:n ehdokkaat. (Kuvio 21.)

Kuvio 21. Ylimpään tulokymmenykseen kuuluvien osuus puolueittain kunnallisvaaleissa 2012 ja 2008, %

Kunnallisvaalit, laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Yhteenveto tilaston tietosisällöstä

Tilastokeskus tuottaa kunnallisvaaleista viralliset tilastot, jotka sisältävät keskeiset tiedot ehdokkaista, valituista, äänioikeutetuista, äänestäneistä ja puolueiden kannatuksesta. Kunnallisvaalit - tilastosivulla on myös esitetty analyysyjä ehdokkaiden ja valittujen taustoista sekä erillisinä palveluina vaalikarttapalvelu ja StatFin-palvelu.

1.2 Olennaiset käsitteet

Vaalitoimitus

Kunnallisvaalit toimitetaan joka neljäs vuosi lokakuun neljäntenä sunnuntaina. Ahvenanmaan maakunnan kunnissa vaalit (www.val.ax) toimitetaan myös joka neljäs vuosi, mutta vuotta aikaisemmin kuin Manner-Suomessa. Vaalit toimitetaan voimassa olevan vaalilain mukaisesti, tarkemmin Oikeusministeriön verkkosivuilla www.vaalit.fi (=> vaalilainsäädäntö) ja www.finlex.fi, vaalilaki (714/1998). Mahdollisuus äänestää ennakkoon ulkomailla kunnallisvaaleissa oli ensimmäistä kertaa vuonna 2000.

Vaalilainsäädäntö

Ensimmäinen kunnallisvaaleja koskeva laki annettiin vuonna 1917. Vuonna 1998 tehdyllä vaalilainsäädännön muutoksella koottiin kaikkia vaaleja koskevat säännökset yhteen lakiin, vaalilakiin (714/1998), joka tuli voimaan 8.10.1998. Kunnallisvaaleja koskevat säännökset sisältyvät tähän ja kuntalakiin 365/1995.

Vaalien toimittamisen keskeiset periaatteet

Kaikki Suomen vaalit toimitetaan noudattaen seuraavia periaatteita:

- **Vaalit ovat välittömät.** Valitsijat (äänioikeutetut) äänestävät suoraan niitä henkilöitä, jotka he tahtovat saada valituiksi.
- **Vaalit ovat suhteelliset.** Suhteellisissa vaaleissa jokainen puolue (tai muu ryhmittymä) saa sen määrän valittuja edustajia kuin mitä sen vaaleissa saama äänimäärä suhteessa muihin ryhmittymiin edellyttää (ei presidentinvaalit)
- **Vaalit ovat salaiset.** Vaalisalaisuudella tarkoitetaan, etteivät vaaliviranomaiset eivätkä muutkaan saa tietää, ketä äänestäjä on äänestänyt, vai onko hän jättänyt tyhjän äänestyslipun.
- **Vaaleissa on yleinen ja yhtäläinen äänioikeus.** Yleisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että äänioikeus on riippuvainen vain sellaisista edellytyksistä, jotka kansalaisella yleensä on. Yhtäläisellä äänioikeudella tarkoitetaan sitä, että jokaisella äänioikeutetulla on yhtäläinen äänioikeus vaikuttaa vaalin tulokseen. Yleisissä vaaleissa kullakin on yksi ääni.
- **Kunkin äänestäjän on äänestettävä itse.** Äänioikeutta ei saa käyttää valtuusmiehen eli asiamiehen kautta.
- **Äänestämisen on tapahduttava vaaliviranomaisen edessä.**
- Suomen vaalijärjestelmä on henkilö- ja puoluevaalin yhdistelmä, jossa samalla yhdellä numerolla äänestetään sekä puoluetta että henkilöä (ei presidentinvaalit).

Äänioikeus ja äänioikeusrekisteri, äänestäminen ja vaalituloksen laskeminen

Äänioikeus

Kunnallisvaaleissa äänioikeutettu on:

1. Suomen ja muun Euroopan unionin jäsenvaltion kansalainen sekä Islannin ja Norjan kansalainen, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jonka kotikuntalaisia tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on 51. päivänä ennen vaalipäivää sekä

- muun kuin kohdassa 1 mainitun valtion kansalainen, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jonka kotikuntalaisia tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on 51. päivänä ennen vaalipäivää ja jolla on tuolloin ollut kotikunta Suomessa yhtäjaksoisesti vähintään kahden vuoden ajan.

Äänioikeusrekisteri

Väestörekisterikeskus laatii äänioikeutetuista atk-perusteisen rekisterin (äänioikeusrekisteri) 46. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteriin otetaan jokaisesta äänioikeutetusta ne tiedot (mm. nimi, henkilötunnus, vaalipiiri, kotikunta ja äänestyspaikka), jotka olivat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri perustetaan 12.9.2012 niiden tietojen perusteella, jotka olivat väestötietojärjestelmässä 7.9.2012.

Äänioikeusrekisteri on julkisesti nähtävillä maistraateissa 41. päivästä ennen vaalipäivää alkaen (eli 17.9.2012 lukien). Jokaiselle rekisteriin otetulle postitetaan lisäksi viimeistään 24. päivänä ennen vaalipäivää (4.10.2012) ilmoitus äänioikeudesta (ilmoituskortti), jossa mainitaan mm. vaalipäivä, ennakoäänestyspäivät, äänioikeutetun äänestyspaikan osoite sekä vaaliviranomaisen yhteystiedot. Äänioikeusrekisteristä tulostetaan myöhemmin vaaliluettelot vaalipäivän äänestyspaikoille. Äänioikeusrekisteriä koskevat oikaisuvaatimukset tulee tehdä maistraateille viimeistään 16. päivänä (12.10.2012) ennen vaalipäivää, maistraatti ratkaisee oikaisuvaatimukset viimeistään 13. päivänä ennen vaalipäivää.

Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi 12. päivänä ennen vaalipäivää eli tiistaina 16.10.2012 kello 12.

Äänestäminen

Äänioikeutettu voi äänestää joko 1) ennakoäänestysaikana tai 2) vaalipäivänä sunnuntaina.

Kotimaan ennakoäänestys toimitetaan (17.-23.10.2012) yleisissä ennakoäänestyspaikoissa, laitoksissa ja kotiaäänestyksenä tietyin edellytyksin. Kotimaan yleisiä ennakoäänestyspaikkoja ovat kunnan määräämät virastot, postikonttorit ja muut paikat. Ulkomaan ennakoäänestys toimitetaan (17.-20.10.2012) Suomen edustustoissa ja niiden toimipaikoissa sekä suomalaisissa laivoissa. Ulkomaan yleisinä ennakoäänestyspaikkoina ovat valtioneuvoston asetuksella määrätyt Suomen edustustot ja niiden toimipaikat. Jokainen äänioikeutettu saa äänestää ennakolta kotimaan yleisissä ennakoäänestyspaikoissa ja ulkomailla Suomen edustustoissa.

Vaalipäivän äänestyksessä äänioikeutettu voi äänestää vain oman äänestysalueensa äänestyspaikassa. Äänestäjän ei tarvitse esittää erityistä syytä ennakoäänestykselle, vaan hän voi vapaasti valita ennakoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen välillä. Ennakoäänestys aloitetaan 11. päivänä ennen vaalipäivää (17.10.2012) sekä lopetetaan ulkomailla 8. päivänä (20.10.2012) ja kotimaassa 5. päivänä (23.10.2012) ennen vaalipäivää.

Äänestysprosentti = äänestäneiden osuus äänioikeutetuista

Kunnallisvaalien tuloksen laskenta

Ennakoäänten laskenta

Kuntien keskusvaalilautakunnat aloittavat ennakoäänten laskennan vaalipäivänä sunnuntaina aikaisintaan klo 15 (tai erityisestä syystä aikaisemminkin, kuitenkin aikaisintaan kello 12). Tällöin ruskeat kirjekuoret avataan ja niiden sisällä olevat äänestysliput lasketaan. Ennakoäänät pyritään laskemaan niin, että ennakoäänestyksen tulos olisi valmis samana iltana kello 20:een mennessä. Tätä ennen keskusvaalilautakunnat eivät saa antaa mitään tietoja laskentapaikan ulkopuolelle laskennan edistymisestä.

Vaalipäivän äänten laskenta

Heti kun vaalihuoneistot kello 20 ovat sulkeutuneet, vaalilautakunnat aloittavat vaalipäivänä annettujen äänten alustavan laskennan. Vaalilautakunta avaa vaaliurnan, laskee siinä olevat äänestysliput ja merkitsee kullekin ehdokkaalle annetut äänimäärät erityiseen vaalipöytäkirjaan. Heti tämän jälkeen vaalilautakunta ilmoittaa kunnan keskusvaalilautakunnalle ehdokkaiden saamat äänimäärät eli vaalien tuloksen kyseisessä äänestysalueessa. Kunnan keskusvaalilautakunta puolestaan välittää tulokset oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän keskitettyyn laskentajärjestelmään. Lopuksi vaalilautakunta sinetöi äänestysliput pakettiin ja toimittaa ne ennen maanantaiaamua kello 9 keskusvaalilautakunnalle.

Vaalien tuloksen määräytyminen

Vaalien tuloksen määräytymisessä käytetään ns. d'Hondt'n laskentamenetelmää, jonka mukaan laskennan ensimmäisessä vaiheessa lasketaan kunkin ryhmittymän eli

- vaaliliittoon kuulumattoman (yksittäisen) puolueen,
- vaaliliiton,
- yhteislistan sekä
- yhteislistaan kuulumattoman valitsijayhdistyksen

saama kokonaisäänimäärä. Vaaliliitossa olevia puolueita kohdellaan siis yhtenä ryhmittymänä, samoin yhteislistaan kuulumattomia valitsijayhdistyksiä. Laskennan toisessa vaiheessa asetetaan kussakin ryhmittymässä ehdokkaat paremmuusjärjestykseen heidän saamiensa äänimäärien perusteella. Kolmannessa vaiheessa annetaan kullekin ehdokkaalle vertausluvut siten, että ryhmittymän eniten ääniä saanut ehdokas saa vertausluvukseen ryhmittymän koko äänimäärän, toiseksi eniten ääniä saanut ehdokas puolet ryhmittymän äänimäärästä, kolmanneksi tullut ehdokas kolmanneksen, neljänneksi tullut ehdokas neljänneksen ja niin edelleen. Lopuksi kunnan kaikki ehdokkaat asetetaan vertauslukujen mukaiseen paremmuusjärjestykseen ja tästä listasta valitaan valtuutetuksi niin monta ehdokasta kuin kunnassa valitaan valtuutettuja.

Vaalikelpoisuus ja ehdokasasettelu

Vaalikelpoisuus

Vaalikelpoinen eli kelpoinen ehdokkaaksi kunnallisvaaleissa on henkilö,

1. jonka kotikunta kyseinen kunta on,
2. jolla on jossakin kunnassa äänioikeus kunnallisvaaleissa ja
3. joka ei ole holhouksen alainen (vajaavaltainen)

Vaalikelpoisuuden rajoituksista säädetään kuntalain 34§:ssä.

Vaalikelpoisuus määräytyy lähtökohtaisesti samassa aikataulussa kuin äänioikeuskin eli väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää (vuoden 2012 kunnallisvaaleissa perjantaina 7.9.) olevien tietojen mukaan. Jos henkilö kuitenkin muuttaa kotikuntaansa kyseisen päivämäärän jälkeen, hänen vaalikelpoisuutensa seuraa mukana.

Ehdokkaan vaalikelpoisuuden määräytymiselle ei ole lainsäädännössä säädetty selvää ajankohtaa, mutta käytännössä ehdokkaan kotikunnan tulee olla selvä viimeistään 32. päivänä ennen vaalipäivää (vuoden 2012 kunnallisvaaleissa keskiviikkona 26.9.), jolloin keskusvaalilautakunnat käsittelevät ja ratkaisevat ehdokashakemuksiin tehdyt täydennykset. Ehdokkaiden kotikuntaa koskevat ratkaisut tehdään väestötietojärjestelmässä olevin tietojen perusteella.

Ehdokasasettelu

Ehdokkaita kunnallisvaaleissa voivat asettaa

1. puoluekisterissä olevat puolueet
2. äänioikeutettujen perustamat valitsijayhdistykset

Kukin puolue voi asettaa kunnassa enintään valittavien valtuutettujen puolitoistakertaisen määrän ehdokkaita. Jos kunnassa valitaan esimerkiksi 27 valtuutettua, puolueella voi olla enintään 40 ehdokasta. Puolueet voivat muodostaa keskenään vaaliliittoja. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokkaiden yhteismäärä saa kuitenkin olla enintään sama kuin yksittäisen puolueen ehdokkaiden enimmäismäärä.

Valitsijayhdistyksen yhden ehdokkaan asettamiseksi voi perustaa vähintään 10 asianomaisessa kunnassa äänioikeutettua henkilöä. Oikeusministeriön asetuksella (vuoden 2012 kunnallisvaaleissa asetus 237/2012) määrättyissä pienemmissä kunnissa valitsijayhdistyksen voi kuitenkin perustaa vähintään viisi tai vähintään kolme äänioikeutettua. Valitsijayhdistykset voivat puolestaan muodostaa yhteislistoja, joissa kussakin voi olla enintään valittavien valtuutettujen puolitoistakertainen määrä ehdokkaita.

Keskusvaalilautakunta laatii ehdokaslistojen yhdistelmän, johon otetaan arvotussa järjestyksessä kaikkien puolueiden, valitsijayhdistysten ja yhteislistojen ehdokkaat. Jokaisesta ehdokkaasta on yhdistelmässä seuraavat tiedot: järjestysnumero (alkaen numerosta 2), nimi sekä arvo, ammatti tai toimi.

Kunnassa valittavien valtuutettujen lukumäärä vaihtelee kunnan asukasluvun mukaan (vaalivuoden toukokuun lopun tilanne). Vuoden 2013 alussa kuntien lukumäärä on Manner-Suomessa 304 ja Ahvenanmaalla 16. Kuntalain (365/1995) 10§:n mukaan valtuutettuja valitaan seuraavasti:

Valtuutettujen lukumäärä kunnan asukasluvun mukaan

Asukasluku	Valtuutettujen lukumäärä
enintään 2 000	17*
2 001 - 4 000	21
4 001 - 8 000	27
8 001 - 15 000	35
15 001 - 30 000	43
30 001 - 60 000	51
60 001 - 120 000	59
120 001 - 250 000	67
250 001 - 400 000	75
yli 400 000	85

* Kunta voi päättää, että valtuutettuja valitaan 13 tai 15

Vaalipiiri- ja kuntamuutokset sekä kuntaliitokset

Eri vuosien vaaleja koskevat vaalipiiri- ja kuntamuutokset sekä kuntaliitokset on esitetty internetissä Luokitukset–osiossa (Kunnallisvaalit kotisivulla).

Kunnat on sijoitettu vaalipiireihin voimassa olevan vaalipiirijaon mukaan.

Tilastossa on käytetty voimassa olevaa tilastollista kuntaryhmitystä (Tilastokeskus, kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot). Vaaleja seuraavan vuoden alussa voimaan astuvat kuntamuutokset on huomioitu kunnallisvaalitulostossa, koska vaalit toimitetaan tulevaa kuntajaotusta noudattaen. Tilastollisessa kuntaryhmityksessä kunnat jaetaan taajamaväestön osuuden ja suurimman taajaman väkiluvun perusteella kaupunkimaisiin, taajaan asuttuihin sekä maaseutumaisiin kuntiin. Luokitus perustuu vuonna 201x tehtyyn taajamarajaukseen ja kunnan väkilukutietoon vuodelta 2012x. Taajamarajaus tuotetaan Suomen ympäristökeskuksessa vuosittain.

1. Kaupunkimaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000.
2. Taajaan asuttuja kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000.
3. Maaseutumaisia kuntia ovat kunnat, joiden väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000, sekä kunnat, joiden väestöstä vähintään 60 %, mutta alle 90 %, asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4 000.

Käytetyt luokitukset

Tilastokeskuksen kuntaluokitus, vaalipiiri, kunta, äänestysalue, puolue (puoluerekisteriin merkityt), ehdokkaiden ja valittujen ikä, asuinmaa.

Kunnallisvaalissa 2012 asettivat ehdokkaita seuraavat rekisteröidyt puolueet:

- Suomen Sosialidemokraattinen Puolue (SDP)
- Suomen Keskusta (KESK)
- Kansallinen Kokoomus (KOK)
- Suomen ruotsalainen kansanpuolue (RKP)
- Suomen Kristillisdemokraatit (KD)
- Vihreä liitto (VIHR)
- Vasemmistoliitto (VAS)
- Perussuomalaiset (PS)
- Suomen Työväenpuolue (STP)
- Itsenäisyyspuolue (IP)
- Köyhien Asialla (KA)
- Piraattipuolue
- Muutos 2011
- Vapauspuolue - Suomen tulevaisuus
- Suomen Kommunistinen Puolue (SKP)
- Kommunistinen Työväenpuolue - Rauhan ja Sosialismin puolesta (KTP)

Tietojenkeruumenetelmät ja tietolähde

Tilastokeskus saa vaalien perusaineiston oikeusministeriön vaalitietojärjestelmästä, jonka teknisen toteuttamisen hoitaa Tieto Oyj.

1.3 Lait, asetukset ja suositukset

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja (laki Tilastokeskuksesta 24.1.1992/48). Näihin kuuluvat myös vaalitulokset. Tilastokeskuksen työjärjestys määrittää Henkilötilastot vaalitulosten tekijäksi (Tilastokeskuksen työjärjestys, TK-00-1469-00).

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisuaineistoon. Tilaston perusaineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään, joka koostuu kuudesta osajärjestelmästä. Näitä ovat:

1. Pohjatietojärjestelmä, jossa ovat tiedot mm. vaalipiiri-, kunta-, äänestysaluejaoista sekä vaaliviranomaisista;
2. Äänestyspaikkajärjestelmä (äänestyspaikkarekisteri), jossa ovat tiedot yleisistä ennakoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista;
3. Äänioikeusjärjestelmä (äänioikeusrekisteri), johon Väestörekisterikeskus poimii tiedot äänioikeutetuista 46. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteriin otetaan jokaisesta äänioikeutetusta ne tiedot (mm. nimi, henkilötunnus, vaalipiiri, kotikunta ja äänestyspaikka), jotka olivat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää. Äänioikeusrekisteri tulee lainvoimaiseksi 12. päivänä ennen vaalipäivää kello 12;
4. Ehdokasjärjestelmä (ehdokasrekisteri), johon merkitään ehdokkaasta seuraavat tiedot: nimi, ehdokasnumero, ammatti, kotikunta, puolue/valitsijayhdistys (jonka ehdokkaana hän on), henkilötunnus;
5. Keskitetty laskentajärjestelmä, johon vaalipiirilautakunnat ja kuntien keskusvaalilautakunnat toimittavat vaalien tulostiedot;
6. Tilasto- ja tietopalvelujärjestelmä, jonka avulla vaalien tulostiedot ja muut tilastotiedot välitetään tiedotusvälineille ja Tilastokeskukselle.

Tilastokeskuksen vaalitietojärjestelmä koostuu neljästä vaalitiedostosta, joita ovat: aluetiedosto, puoluetiedosto, ehdokastiedosto ja ehdokasrekisteri.

Ehdokkaiden ja valittujen tausta-analyysi

Analyysi perustuu toisaalta äänioikeusrekisteristä (Väestörekisterikeskus) saatuihin tietoihin sekä ehdokasrekisteriin (Oikeusministeriö) ja alustavan laskennan tuloksiin ja toisaalta Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston tietoihin.

Vaalitilastojen yhteydessä tuotetaan myös tausta-analyysi äänioikeutettujen, puolueiden asettamien ehdokkaiden ja valittujen osalta. Äänioikeutettujen henkilöperusjoukko perustuu 12.9.2012 perustettuun äänioikeusrekisteriin ja ehdokkaat Oikeusministeriön ehdokasrekisteriin. Näihin rekistereihin yhdistetyt henkilöiden taustatiedot perustuvat Tilastokeskuksen Henkilötilastojen tilastoaineistoihin, mm. työssäkäyntitilastoon, tutkintorekisteriin ja perhetilastoon.

Analyysissä on kuvattu äänioikeutettuja, ehdokkaita ja valittuja tiettyjen muuttujien suhteen. Joissakin kuvioissa/taulukoissa on otettu mukaan vertailutiedoksi myös vuoden 2009/2010 työlliset työssäkäyntitilaston mukaan. Taustatiedot ovat yleensä vuosilta 2009–2011. Henkilön ikä on ikä vaalipäivänä kokonaisina vuosina.

Seuraavassa on kuvattu analyysissä käytetyt taustamuuttujat.

Vaalipiiri

Analyysissä käytetty vaalipiiri on ehdokkailla se vaalipiiri, jossa henkilö on ehdokkaana. Äänioikeutetuilla vaalipiiritieto perustuu 51 päivää ennen vaalipäivää poimittuun tietoon henkilön asuinkunnasta Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmässä.

Ulkomaalaistausta

Ulkomaalaistaustaisuutta on tarkasteltu kahden eri muuttujan avulla eli henkilön kielen tai syntyperän mukaan. Kielen mukaan ulkomaalaistaustaisiksi on luokiteltu ne henkilöt, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Syntyperän mukaan ulkomaalaistaustaisina pidetään henkilöitä, joiden molemmat vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla. Tieto on vuodelta 2011.

Pääasiallinen toiminta

Pääasiallisen toiminnan käsite kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Väestö jaetaan pääasiallisen toiminnan perusteella työvoimaan kuuluviin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Nämä ryhmät voidaan edelleen jakaa alaryhmiin. Luokitus perustuu tietoihin henkilön toiminnasta vuoden viimeisellä viikolla. Tiedot pääasiallisesta toiminnasta perustuvat eri rekistereistä saatuihin tietoihin.

Pääasiallisen toiminnan mukainen luokitus on seuraava:

- työlliset
- työttömät
- 0–14-vuotiaat
- opiskelijat, koululaiset
- eläkeläiset
- varusmiehet, siviilipalvelusmiehet
- muut työvoiman ulkopuolella olevat

Analyysissä käytetty tieto kuvaa henkilön toimintaa vuoden 2010 viimeisellä viikolla.

Perheasema

Tässä analyysissä väestö on jaoteltu perheaseman mukaan seuraaviin luokkiin

- avio- /avoperheen vanhempi
- yksinhuoltaja
- lapseton pari
- perheetön
- kotona asuva nuori

Avio-/avoperheen vanhempiin luetaan kaikki avio- tai avoliitossa olevat sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävät, joilla asuu kotona myös omia ja/tai puolison lapsia. Lapsettomia pareja ovat avio-/avoliitossa sekä rekisteröidyssä parisuhteessa elävät, joilla ei ole lapsia. Kotona asuviksi nuoriksi on määritelty omien/oman tai ottovanhempiensa/vanhempansa kanssa asuvat lapsen asemassa olevat nuoret. Perheettömät ovat yleensä yksin asuvia henkilöitä, mutta myös esimerkiksi lapsensa perheen kanssa asuva yksinäinen äiti/isä luetaan perheettömiin.

Tieto henkilön perheasemasta on vuodelta 2011.

Lasten lukumäärä

Analyysissä on käytetty lasten lukumääränä henkilön biologisten ja adoptoitujen lasten lukumäärää. Tieto on vuodelta 2011.

Koulutusaste

Perusasteen tutkinnon suorittaneilla on koulutusta korkeintaan 9 vuotta. Näitä koulutuksia ovat esim. kansa-, keski- ja peruskoulun tutkinnot.

Keskiasteen tutkinnon suorittaneilla on koulutusta 11-12 vuotta. Näitä koulutuksia ovat esim. ylioppilastutkinnot, 1-3 -vuotiset ammatilliset tutkinnot ja ammatilliset perustutkinnot.

Alimman korkea-asteen koulutus kestää 2-3 vuotta keskiasteen jälkeen. Näitä koulutuksia ovat esim. tekniikan, merkonomien ja sairaanhoitajan tutkinnot, jotka eivät ole ammattikorkeakoulututkintoja.

Alemman korkeakoulututkinnon suorittaminen vaatii 3-4 vuotta päätoimista opiskelua keskiasteen jälkeen. Alemman korkeakouluasteeseen luetaan esim. ammattikorkeakoulututkinnot ja alemmat korkeakoulututkinnot.

Ylemmän korkeakouluasteen tutkinnon suorittaminen vaatii pääsääntöisesti 5-6 vuotta päätoimista opiskelua keskiasteen jälkeen. Ylempään korkeakouluasteeseen luetaan esim. maisteritutkinnot ja lääkäreiden erikoistumistutkinnot.

Tutkijakoulutusasteen tutkinnon suorittaminen edellyttää itsenäisen ja julkaisukelpoisen tutkimustyön tai väitöskirjan tekemistä. Tutkinnot ovat tieteellisiä lisensiaatin ja tohtorin tutkintoja.

Tiedot henkilön koulutuksesta saadaan Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä. Analyysissä käytetyt tiedot ovat vuodelta 2010.

Valtionveronalaiset tulot

Eräin poikkeuksin kaikki rahana tai rahanarvoisena etuutena saatu tulo on veronalaista. Veronalaisia eivät ole mm. eräät sosiaaliavustukset, päivärahat ja korvaukset. Tällaisia ovat esimerkiksi lapsilisät, asumistuet ja toimeentulotuki. Veronalaisia eivät myöskään ole mm. julkisyhteisöiltä saadut stipendit ja apurahat.

Tiedot perustuvat verohallituksen verotietokannan valtionveronalaisia tuloja koskeviin tietoihin. Analyysissä käytetyt tiedot ovat vuodelta 2010.

Mediaanitulo

Kun tulonsaajat asetetaan tulojen mukaan suuruusjärjestykseen, mediaanitulo on keskimmäisen tulonsaajan tulo. Keskimmäisen tulonsaajan kummallekin puolelle jää yhtä monta tulonsaajaa. Mediaani ei ole yhtä herkkä poikkeaville äärihavainnoille kuin aritmeettinen keskiarvo.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Vaalitilastojen aineisto perustuu oikeusministeriön vaalitietojärjestelmään ja vaaliviranomaisten toimittamiin tietoihin, joita voidaan pitää luotettavana.

4. Tietojen ajantasaisuus ja tarkkuus

Vahvistetut tiedot poikkeavat aina jonkin verran ennakkotilastojen luvuista.

Tulokset muuttuvat vahvistetun tuloksen jälkeen kaikilta osin: äänestysalueittain, kunnittain, vaalipiireittäin, puolueittain sekä kaikkien ehdokkaiden ja valittujen saamien äänimäärien suhteen, jolloin jopa heidän keskinäinen järjestyksensä voi muuttua.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Tilastot julkaistaan internetissä, StatFin-palvelussa sekä Kunnallisvaalit-tilastosivulla. Kunnittaiset ja äänestysalueittaiset (vuodesta 2004) vaalitiedot sekä ehdokkaiden ja valittujen saamat äänimäärät viedään StatFin-palveluun.

Kunnallisvaalit-tilastosivulla julkaistaan kolmella kielellä (suomi, ruotsi ja englanti) julkistuksia ja kyseistä vaalia koskevien taulukoiden lisäksi aikasarjataulukkoita.

Vaalikarttapalvelussa julkaistaan keskeisiä vaalitulostietoja kunnallisvaaleista.

Maksullisessa ALTIKA – tietokannassa on kunnallisvaaleista vaalitulostietoja vuodesta 1976 alkaen.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastoissa käytetään vaalivuotta seuraavan vuoden kuntaluokitusta. Uusi tilastollinen kuntaryhmitys (kaupunkimaiset, taajamamaiset ja maaseutumaiset) otettiin käyttöön vuodesta 2000 alkaen. Sitä aikaisemmin kunnat ryhmiteltiin seuraavasti: kaupungit ja muut kunnat. Vaalien välillä tapahtuneet vaalipiiri- ja kuntamuutokset on huomioitu tilastoissa, joissa on vertailutieto edellisen vaalin tuloksiin.

Kunnallisvaalit-tilastosivulla esitetään vaalitulostietoja aikasarjataulukkoina vuodesta 1921 alkaen.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys sekä dokumentointi

Oikeusministeriö julkaisee kattavaa yleistietoa eri vaaleista sekä valtakunnallisen ehdokasrekisterin ja vaalitulostietoja verkkosivuillaan (www.vaalit.fi). Oikeusministeriön julkaisema tilasto ennakoäänestäneiden osalta poikkeaa Tilastokeskuksen ennakoäänestäneiden tilastosta, sillä ne määritellään eri perustein:

- Oikeusministeriö laskee ennakoäänestäneiden määrän äänioikeutettujen määrästä
- Tilastokeskus laskee ennakoäänestäneiden määrän kaikkien äänestäneiden määrästä

Tilastoissa käytetyt luokitukset löytyvät Tilastokeskuksen kotisivuilta.

Lisätietoja

Kimmo Moisio 09 1734 3239

Jaana Asikainen 09 1734 3506

Kaija Ruotsalainen 09 1734 3599

Vastaava tilastojohtaja:

Jari Tarkoma

vaalit@tilastokeskus.fi

<http://tilastokeskus.fi/kunnallisvaalit>

Lähde: Kunnallisvaalit 2012, ehdokasasettelu ja ehdokkaiden tausta-analyysi, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 2323-1092 (pdf)